

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2022. gada 6. – 12. jūlijs

Nr. 25 (1731)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

XV Latviešu Dziesmu un deju svētki Minesotā aizskanējuši

Atskaņas no
Eslingenas
2. lpp.

Jura Lorenca
un Māras
Libekas
komentāri
5. lpp.

In Memoriam
Rakstniece
Agate Nesaule
6. lpp.

Numura
intervijā –
Jānis Sārts,
STRATCOM
direktors
7. lpp.

PBLA sāk jaunu
darba cēlienu
8. – 9. lpp.

Pa vēstures
ceļiem
10. lpp.

Svētku reportāžas lasiet nākamajos mūsu laikraksta numuros

ATSKAŅAS NO ESLINGENAS

“Varbūt vēl šeit ir kaut kas nepadarīts...”

Eslingenas svētkos piedalos otro reizi – pirmo reizi, kad tika atzīmēta Dziesmu svētku 70. gadskārta, piedalījos gan organizatoriskajā darbā, gan mūzikla “Eslingena” sastāvā. Šoreiz dziedāju ģimeņu kori “Staro” (tas dibināts Strasbūrā). Satiekamies vismaz reizi mēnesī, mūsu diriģente Lāsma Pommere speciāli brauc no Latvijas, lai ar mums dziedātu.

Šajos svētkos arī izmēģināju roku tirdzniecībā, pārstāvēt Latvijas populārāko rotu zīmolu “Baltu rotas”. Jāatzīst, ka pirmajai reizei gāja ļoti labi un bija prieks redzēt, ka cilvēki ne tikai atpazīst šīs rotas, kuņģam ir gadsimtu sena vēsture, bet arī novērtē un ar prieku nēsā. Tā man bija jauna, bet ļoti patīkama un skaista pieredze. Ceru, ka izdosies “Baltu rotu” vārdu vēl plašāk popularizēt šeit – Vācijā.

Vācijā dzīvojam jau 12 gadus. Kad aizbraucām no Latvijas, 2009. gadā, krīzes karstumā, vecākai meitiņai Emīlijai bija pieci gadi, bet dēlam Niklāvam tikai viens gadiņš. Mazākā meita Grēta jau piedzima šeit – 2014. gada 18. novembrī, skaistajā Heidelbergā.

Kopš pārcelšanās brīža jau man bija skaidrs, ka vēlēšos saikni ar latviešu sabiedrību. Par to, ka mani bērni runās latviešu

valodā, kā arī to, ka centīšos viņiem parādīt to skaistāko, labāko, dārgāko un vērtīgāko, kas ir mūsu kultūrā, tautā un saknēs, šaubu nebija. Sākumā atbraucām uz Berlīni, kur iepazinām brīnišķīgus, izpalīdzīgus un ļoti draudzīgus latviešus. Daudzus jau pēc 12 gadiem atkal satiku Eslingenā. Tā bija brīnišķīga tikšanās.

Atbraukusi uz Vāciju, izdevu avīzīti *Lettische Zeitung*, kur apkopāju dažādu informāciju par latviešu sabiedrībā notiekošo, par dažādiem birokratiskiem jautājumiem, kas jāņem vērā, dzīvojot Vācijā u.c. svarīgu informāciju, kas ir noderīga tieši tiem, kas nesen pārcēlušies uz dzīvi Vācijā. Finansiālu apsvērumu pēc diemžēl avīzi vairs nevarēju izdot. Bet tā bija vērtīga pieredze.

Vēlāk pārcēlāmies uz Vācijas dienvidiem, un tur visa ģimene aktīvi iesaistījāmies latviešu kultūras biedrības “Saime” dzīvē. Ar saviem domubiedriem un biznesa kluba Vācijā “Biznesa Bites” dibinātājiem organizējām bērnu radošo konkursu Vācijā “Rādi, ko māki”. Te sabrauca latviešu bērni no dažādām Vācijas pilsētām, lai parādītu savas prasmes – dziedāt, dejot, spēlēt, vingrot u.c. talantus. Šis bija jauks laiks, kad arī mani bērni labprāt uzstājās

un spēlēja instrumentus. Nu viņiem citas intereses, bet tas nemaina to, ka viņiem patīk latviešu kultūra un viņi labprāt dodas kopā ar mums uz dažādiem latviskiem pasākumiem. Šeit visi piedalījāmies lieliskā Imanta Ziedoņa nometnē, un tās ir tās lietas, kuņas šeit ir ļoti nepieciešamas un vajadzīgas, lai varētu saviem bērniem dot to labāko no Latvijas, ja arī kādu apstākļu pēc tik bieži mums nav iespējams ciemoties Tēvzemē.

Sobrid, kopā ar Karīnu Cigleri un vēl pieciem lieliskiem, uzņēmīgiem latviešiem Vācijā attīstām ideju par “Biznesa Bītēm”, lai pulcinātu uzņēmējus, uzņēmīgos tautiešus un tos, kas vēlas attīstīt vai izveidot šeit biznesu, turpināt uzturēt saikni ar latviešiem. Rikojam dažādas tematiskas meistarklases un sniedzam vērtīgu informāciju un atbalstu tiem, kas mēģina, iet, dara un vēlas darīt.

Kad 2009. gadā aizbraucām no Latvijas, biju tik ļoti dusmīga un sāpināta, ka nevaram savā valstī veidot savu nākotni, tomēr vēlāk atskārtu, ka dzimtenes mīlestība, latvietība, saknes ir vienmēr blakus, tā ir sirdī. Un tad tu satiec īstos cilvēkus īstajā laikā, atrodoties īstajā vietā un esot vēl kādā veidā noderīgs. Tā arī es šos 12 gadus cieši turos pie lat-

Elize Eslingenas tirdziņā

viešiem šeit, iepazīstu arvien jaunus, interesantus, radošus un sirsnīgus tautiešus. Dibinām draudzības, atbalstām cits citu, un tā turamies kopā.

Tu jau vari doties prom uz otru pasaules malu, bet no savas būtības, saknēm, tradīcijām un skaistās kultūras nevajag bēgt. To vajag sargāt, rādīt citiem, popularizēt un būt lepniem par to, cik daudz skaistā mums ir. Labais ir jāizceļ. Skaistais ir jāizceļ. Un cilvēki, kas šeit dara lielu darbu, lai saglabātu šo mantojumu ārpus Latvijas, arī ir jāizceļ.

Esmu no sirds priecīga, ka Vācijā ir tik uzņēmīgi cilvēki un biedrības, kas ar nesavtīgu darbu spēj paveikt lielas lietas un noorganizēt tik krāšņus svētkus valstī/pilsētā, kur ne jau katrs saprot, novērtē un vēlas šādu “jampadraci”, tomēr domāju, ka lielākajai sabiedrības daļai tomēr patīk tas, ko darām, ko rādām. Nereti no vāciešiem esmu dzirdējusi – tas ir tik skaisti, ka jūs tik ilgi esat spējuši nosargāt un noturēt savu kultūru un tradīcijas. Ir brīnišķīgi to dzirdēt.

Un ja jūs man jautāsiet, kur tam ir sākums, skaidri atbildēšu – ģimenē. Manā ģimenē vienmēr ir koptas tradīcijas, mīlestība uz dziesmu un kultūru. Un iespēju robežās to nododu tālāk saviem bērniem, un ir lieliski dzirdēt, kad vecākā meita, aprakstot nākotnes vīzijas, saka – arī mani bērni noteikti runās latviski un ies dejot tautiskās dejas. Paliek silti ap sirdi.

Protams, uzņāk ilgas pēc mājām, jūras, savējiem, bet... varbūt vēl šeit ir kaut kas nepadarīts? Varbūt kādam augstākam spēkam ir citi plāni, un mūsu spēkos nav vienmēr tos ietekmēt un grozīt pa savam. Tāpēc, kā teikt, dzīvosim redzēsīm.

Elize Zaļuma,
Vācijā, Švarcvaldē

SANDRA BONDAREVSKA

Arī grāmatai var būt savs Eslingenas stāsts

“Nozīmīgs ir katrs stāsts, gan kā vēsturiska liecība par sabiedrības sociālo, politisko un reliģisko situāciju pēckaņa gados, gan kā stāsts par mūsu tautas ceļiem, gaitām un likteņiem,” tā 2017. gadā izdotās grāmatas “Atmiņas par Eslingenu” ievadrakstā saka Eslingenas Dziesmu svētku organizatoru grupas lidere, Latviešu kultūras biedrības “Saime” Štutgartē vadītāja Laura Putāne. “Novēlu, lai mums katram ir savs Eslingenas stāsts!” toreiz novēlēja Laura. Nu tas ir piepildījies. Savs stāsts stāstāms arī pašai grāmatai.

Toreiz, pirms pieciem gadiem, svētku rīkotāji, dalībnieki un viesi no Eslingenas mājās atgriezās ne tikai dziesmām un dejām emocionāli piepildīti, bet ceļa somās uz Ameriku, Austrāliju, Kanadu, Eiropas zemēm un arī uz Latviju līdzī vezdami “Laika grāmatas” apgādā izdoto atmiņu krājumu, kuru veidojusi tās sastādītāja un redaktore Ligita Kovtuna. Atceros, toreiz Ligita man sacīja, ka grāmata tapusi ātri, nav bijis laika “stiept gumiju”, jo svētki tuvojušies un grāmatai bijis jābūt vākos jau Dziesmu svētku atklāšanas dienā. Viņa toreiz pat sūrojās, ka laika bijis par maz un gribējies krājumu papildināt vēl un vēl. Cik pazīstami...

Grāmatā apkopotie stāsti, vēstures liecības, pirms 75 ga-

Ligita Kovtuna un grāmatas tulkotājs prof. Ivars Veits

diem tapušas publikācijas un bagātīgais fotografiju klāsts jau ar pirmajām lappusēm pārņem savā varā un drošiem soļiem ved lasītāju uz 1947. gada pilsētiņu Nekāras upes krastā. Grāmata ļauj sajūst un saprast tā laika bēgļu sadzīvi, attiecības, radošo rosību un cerības tieši tur – Eslingenā, kas četrdesmito gadu otrajā pusē bija izveidojusies par sava veida latviešu DP kultūras centru. Lasot to pēc septiņdesmit gadiem, droši vien nevienam pat prātā neienāca, ka arī šī grā-

mata varētu turpināt savu dzīvi, veidot savu stāstu un tiks celta godā atkal pēc pieciem gadiem – 2022.gada vasarā.

Svētku programmas pirmā diena, 16. jūnijs, sākās tieši ar grāmatas “Atmiņas par Eslingenu” atvēršanu, kas nu izdota arī vācu valodā. Vācijas mazpilsētām tik raksturīgas, mājīgas kafējnīcas *Cafe am Rathaus-BaRista* otrajā stāvā pulcējās gan grāmatas veidotāji, gan tās lasītāji, pārsvarā Vācijā dzīvojošie latvieši. Starp sanākušajiem

arī Eslingenas sirds un leģenda, archibīskaps emeritus Ernsts Elmārs Rozītis, kas vēl joprojām kalpo Eslingenas, Memmingenas, Štutgartes un Vircburgas draudzēs un ir viens no grāmatas autoriem. Savas bērības atmiņas viņš aprakstījis stāstā “Bitīšu onkulis Eslingenā”, kur iemūžinājis stāsta galvenā varoņa tik atklātos un patiesos vārdus: “Mūsu ienaidnieki grib mūs iznīcināt, mūsu draugi grib mūs asimilēt, bet mēs gribam dzīvot!” Rozīša kungs, kā viņu uzrunā latvieši Vācijā, ar sev raksturīgu humoru apveica visus ar grāmatas atvēršanu un novēlēja tai daudz lasītāju.

Grāmatas atvēršanas sarīkojumā, protams, piedalījās arī stāstu krājuma tulkotājs, profesors Ivars Veits un viņa dēls Jānis Veits, grāmatas redaktors. Tieši viņu abu nopelni ir tas, ka krājums “Atmiņas par Eslingenu” tagad lasāms arī vāciski. Starp klātesošajiem arī pati grāmatas “saimniece” Ligita Kovtuna. Kādā sarunā ar Līgu jau pēc pasākuma minēju, ka viņa taču ir eslingenieša, izdevēja Helmaras Rudziša grāmatniecības tradīciju turpinātāja, tā sacīt, mūsdienā “Rudzītis brunčos”. Ligita smeja, ka tā laikam sanākot gan, bet, runājot pavisam nopietni, viņas izveidotajā apgādā “Laika grāmata” iznākušo grāmatu skaits aizsniedzies pāri

simtam, to starpā galvenokārt izglītojoša rakstura izdevumi – memuārliteratūra, biografijas, uzzīņu literatūra, mūzikas, kino un teātra vēstures grāmatas. Tās tiek rakstītas un sagatavotas izdošanai gan ārpus Latvijas, gan Latvijā. Stāstu krājumā “Atmiņas par Eslingenu” Ligita iekļāvusi arī fragmentus no Helmaras Rudziša memuāriem “Manas dzīves dēkas”. Uzmanību piesaista vieta, kur viņš apraksta arī kādu tikšanos Eslingenā ar tautisko šķīvju tirgotāju, kas pārliecināts, ka viņa bizness ir visizdevīgākais. Starp abiem izvēršas diskusija, un tirgotājs cenšas pārliecināt Rudzīti, ka par grāmatām D-markas neviens vairs netērēs. “Izrādījās, ka tautisko šķīvju vīrs tomēr bija vilies. Iznāca tieši otrādi. Latvieši joprojām lasīja grāmatas...” (H.Rudzītis).

Un kamēr latvieši lasīs grāmatas, tikmēr grāmatām būs arī savi stāsti, gluži kā krājumam “Atmiņas par Eslingenu”.

Materiālus sagatavoja
Ligita Kovtuna

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Vienmēr gatavi aizstāvēt Latviju: Zemessardze parādē svin 30. gadskārtu

Šovasar apņēmusi 30 gadu, kopš Latvijā izveidotas Zemessardzes brigādes. Svinības 2. jūlijā notika Rīgā, kur savu trīsdesmitgadi atzīmēja galvaspilsētas aizstāvji – 1. Rīgas brigāde. Militārā parādē vijas cauri Vecrīgai un garām Brīvības piemineklim, tāpat tika godināti tie, kuŗi brigādes rindās bijuši visus 30 gadus.

Kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā arī par jaunu spēku trūkumu sūdzēties vairs nevar – katru dienu ir kāds, kuŗš vēlas aizstāvēt savu Latviju, raksta iesniegumu ar lūgumu uzņemt zemessardzes rindās. 13. un 53. kājnieku bataljons, 17. kaujas atbalsta un 19. kaujas nodrošinājuma bataljons, Studentu bataljons, Inženieru rota un aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem rota soļoja cauri Rīgai.

Rīgas 1. brigādes Zemessargi

Miera laikos zemessargi piedalās dažādu ārkārtējo situāciju seku likvidēšanā. Bet viņi ir labi apmācīti kaujām un katram uz pleca emblēma – uz augšu vērsti, sakrustoti zobeni, kas šo gatavību simbolizē. Sabīne Jansone zemessardzē iestājās tikko pēc 18 gadu jubilejas. Iemesls – patriotisms, jaunas iemaņas, forši draugi. Savukārt vecākais zemessargs Ingus Segliņš uzsvēra, ka tā ir normāla lieta vīrietim latvietim. Viņš zemessardzē ir jau 11 gadus un ne dienu nav to nožēlojis, bet izbauda katru dienu. Viņa sieva arī ir zemessardzē.

***

Piemin genocīda upurus

“Jau pirms pāris gadiem Starptautiskā holokausta piemiņas alianse (*International Holocaust Remembrance Alliance*) kā savu tuvākās nākotnes mērķi redzēja pretdarbību vēsturisko faktu sagrozišanai. Toreiz ne tuvu visi izprata šī mērķa aktualitāti. Šobrīd mēs redzam, ka Otrā pasaules kara temats ir kļuvis par iegānu jaunam karā. Ir svarīgi neatdot mūsu un visas Eiropas vēsturi citu rokās, atcerēties par nacisma nežēlīgo politiku un genocīdu pret ebrejiem, kas notika Latvijā un citur Eiropā,” uzsver mūzeja izpilddirektore Jūlija Tereščenko, “Latvija Otrajā pasaules karā zaudēja aptuveni 70000 savu ebreju, ka

arī kļuva par kapavietu ebrejiem no Vācijas, Austrijas, Ungārijas, Čehijas un citām valstīm. Šī ir īpaša diena, lai viņus atcerētos un godinātu viņu piemiņu”.

Rīgā “Dzīvo gājiens” (*attēlā*) sākās 4. jūlijā plkst. 10 no rīta Lomonosova un Ebreju ielas krustojumā, pretī Transporta un Sakaru institūtam, savukārt noslēdzās pie Rīgas Horālās sinagogas memoriāla Gogoļa un Dzirnau ielu krustojumā.

***

Valsts prezidents aicina holokausta upuru piemiņai paturēt prātā pagātņi, veidojot kopīgo nākotni

Pieminot holokausta bojā gājušos upurus, pagātne jāpatur prātā, veidojot mūsu kopīgo nākotni, uzrunājot ebreju kopienu piemiņas brīdī pie Holokausta memoriāla, akcentēja Valsts prezidents Egils Levits. Viņš norādīja, ka Otrās pasaules karš bija globāla traģēdija, kas skāra Latvijas zemi un Latvijas tautai nesa traģēdiju un ciešanas. Pēc prezidenta paustā, 4. jūlijs iezīmē traģēdijas sākumu, kam sekoja masu slepkavības Biķernieku un Rumbulas mežos un citās vietās Latvijā.

Levits norādīja, ka tieši šīs dienas notikumi ir simboliski, jo pirmie upuri gāja bojā nodedzinātajā sinagogā – dievnāmā, kuŗš tūkstošiem gadu ebreju tautu ir vienojis kopējā ticībā un cerībā uz labāku nākotni. “Vēl šodien šīs nodedzinātās sinagogas drupas kalpo kā simbols rasisma un neiecietības izraisītam genocīdam pret nevainīgiem cilvēkiem,” sacīja prezidents.

Valsts pirmā persona uzsvēra, ka vācu okupācijas režīms un tā līdzskrējēji Latvijā paveica noziegumus pret cilvēci. Šī nozieguma rezultātā tika iznīcināta Latvijas ebreju kopiena, kas bija neatņemama Latvijas tautas, Latvijas sabiedrības sastāvdaļa. “Latvija ir konsekventi nosodījusi okupācijas varu un viņu līdzskrējēju pastrādātos noziegumus. Mēs nedrīkstam aizmirst arī tos pašai ziedzīgos Latvijas cilvēkus, kuŗi glāba savus ebreju līdzpilsoņus,” akcentēja Levits. Viņu vārdi ir iemūžināti līdzās Žānim Lipkem pie sinagogas drupām izvietotajā monumentā. Paiteicoties vēsturnieka Marģera Vestermana darbam, zināms, ka Latvijā ir identificēti apmēram 700 ebreju glābēji.

“Šodien mēs izsakām savu dziļāko līdzjūtību Latvijas ebreju kopienai. Nekādos skaitļos vai vārdos nav iespējams izteikt to, ko Latvijas valsts un sabiedrība ir zaudējusi, līdz ar tās ebreju kopienas lielākās daļas iznīcināšanu,” sacīja Levits. Viņš pieminēja, ka nesen tika atzīmēta Stokholmas deklarācijas 20. gadadiena, kuŗu pieņemot foruma dalībvalstis, arī Latvija, atzina, ka pasaulē joprojām pastāv genocīds, etniskās tīrīšanas, rasisms, antisemitisms, ksenofobija. Pēc prezidenta paustā, foruma dalībvalstis vienojās, ka starptautiskā sabiedrība ir atbildīga par cīņu pret šiem ļaunumiem.

***

Informē par jauna poligona izveidi un valsts aizsardzības sistēmas pilnveidošanu

5. jūlijā Aizsardzības ministrijā notika preses konference, kuŗā aizsardzības ministrs Artis Pabriks informēja par jauna militārā poligona izveidi Latvijā, plānu papildu personāla piesaistei bruņotajos spēkos, kā arī Visaptverošas valsts aizsardzības jautājumu koordinācijas darba grupā izvirzītajiem tālākajiem darbības virzieniem. Aizsardzības ministrs Artis Pabriks bija saaucis ministru līmeņa Visaptverošas valsts aizsardzības jautājumu koordinācijas darba grupas sēdi, attīstot un turpinot iesāktu darbu pie visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas. Sēdes laikā ministri pārrunāja visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas progresu un turpmāko koordināciju, akcentējot arī valsts sekretāru līmeņa darba grupā dotos uzdevumus ministrijām par īstermiņa risku identificēšanu katrā nozarē. Vienlaikus sēdes ietvaros bija plānots noteikt tālākās prioritātes visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas virzībā, fokusējoties uz mērķi attīstīt sabiedrības noturību, civilo aizsardzību, kā arī veicināt kritisko pakalpojumu darbības nepārtrauktību.

***

Valsts prezidents sarunu festivālā “Lampa” ar jauniešiem

Sarunu festivālā “Lampa” diskusijā ar jauniešiem “Kā atdzīvināt vārdus?” Valsts prezidents dalījās ar savām domām par dažādiem vārdšķiru vārdiem, par kuŗiem jaunieši izteica savas pārdomas. Tika pārrunāta izpratne par vārdiem demokrātija, likumi, pilsonis, darīt, zināt, mīlēt, lepns, atbildīgs un piederīgs.

Iesaistoties jauniešu sarunā par vārdu demokrātija, Egils Levits norādīja, ka “demokrātija taisnīgums ir centrālais jēdziens. Demokrātijā mēs visi ar tik da-

žādiem viedokļiem varam vienoties par kopīgu mērķi”. Valsts prezidents norādīja, ka Latvijā ir salīdzinoši augsta politiskā brieduma pakāpe un saprātīgums, kas neļauj populisma uzstādījumiem.

Runājot par vārdu pilsonis, E. Levits teica, ka “cilvēkam ir duāla daba – racionāls prāts un emocijas. Ja cilvēkam ir gan emocionāli pozitīva pievilkšanās pret savu zemi, gan arī viņš ar racionālu prātu vēlas savu valsti uzlabot, tad tā ir aktīva pilsoņa pozīcija.” Valsts prezidents atzīmēja, ka demokrātijā ir aktīvi un pasīvi pilsoņi: “Aktīvi pilsoņi demokrātijā var mainīt likumus, ar kuriem nav apmierināti. Aktīvais pilsonis jūt atbildību par savu valsti, ir gatavs kaut ko darīt visai sabiedrībai par labu un līdz ar to arī sev.”

Atbildot uz jautājumu, ko nozīmē mīlestība pret valsti, E. Levits atzīmēja, ka valsts mīlestība ir stipra, prātā balstīta emocija. “Šo emociju var pārbaudīt arī sājpu brīžos – ja sāj, kad valstij ir grūti, tas nozīmē, ka mīli savu valsti!”

Izsakoties par vārdu *lepnums*, E. Levits sarunā pievērsās tautas lepnuma avotiem. “Viens no lepnuma avotiem mūsu tautai ir piederība kādai kopienai, kuru iedzīvotāji vērtē pozitīvi un kuru mīl. Lepnumu veido arī atskatīšanās uz paveikto un gandarījums, ka ir izdevies kaut ko būtisku sasniegt, it sevišķi, ja ceļā bijušas grūtības,” sacīja Valsts prezidents.

Sarunā ar Valsts prezidentu piedalījās Valmieras mākslas un dizaina vidusskolas 1. kursa studente Aiva Enija Erneste, Pļaviņu vidusskolas 12. klases skolniece Beāte Skrabutena, Mārupes Valsts ģimnazijas 11. klases skolniece Madara Marta Kosīte un Rīgas Teikas vidusskolas 2022. gada 12. klases absolvents Kārlis Ziemeļis.

***

Kanada apsola stiprināt savu militāro kontingentu Latvijā

Spānijas galvaspilsētā Madridē 30. jūnijā noslēdzies NATO samits, kas atnesa Somijai un Zviedrijai ļoti gaidīto uzaicinājumu pievienoties aliansei, kā arī jaunu NATO stratēģiju nākamajiem desmit gadiem, kuŗā Krievija atzīta par galveno apdraudējumu NATO dalībvalstīm, bet Ķīna – par nopietnu izaicinājumu.

Daudz izskan vērtējumi, ka šī samita retorika, tai skaitā stratēģijā atklāti ierakstot, ka galvenais drauds ir Krievija, atgādinot Aukstā kara laikus un konfrontāciju starp Rietumiem un PSRS. Madrides samita laikā ne vienreiz vien izskanēja – šis ir nevis aukstais karš, bet gan pavisam reāls un karsts karš, ko Krievija sākusi pret Ukrainu. NATO

atkārtoti uzvēra, ka atbalstīs Ukrainu tik ilgi, cik būs nepieciešams. NATO plāno stiprināt arī citu Austrumeiropas reģiona valstu drošību, lai Krievijai nenienāktu prātā sarīkot vēl kādu “speciālo operāciju” pret kādu no kaimiņvalstīm. NATO apņemas septiņkārtīgi palielināt NATO ātrās reaģēšanas spēkus no 40 000 karavīru uz 300 000. Tāpat tiks izveidota pirmā pastāvīgā ASV bāze alianses austrumu flangā, jauns ASV armijas korpuss stābs Polijā. Svarīgs samita iznākums ir arī uzaicinājums Somijai un Zviedrijai pievienoties aliansei, kā arī jaunā NATO stratēģija, kuŗā alianse atteikusies no jebkādam ilūzijām par partnerību ar Maskavu.

Baltijai svarīgs lēmums ir par NATO daudznacionālo kaujas grupu palielināšanu līdz brigādes līmenim katrā valstī. Latvijas aizsardzības ministrs Artis Pabriks ir gandarīts par sanāksmē panākto. Viņš sacīja, ka drīzumā ir gaidāma tikšanās starp Kādas un pārējo Latvijā izvietotā NATO kara spēka valstu pārstāvjiem par to, lai izlemtu, kā tiks veidota brigāde. Pabriks sacīja, ka ekipējums šobrīd ir svarīgāks nekā karavīru skaits.

***

Latvija pievienojusies NATO Innovāciju fondam

30. jūnijā, NATO samitā Madridē 22 Alianses dalībvalstis parakstīja saistību vēstuli par NATO Inovāciju fonda izveidi, kam pievienojusies Latvija un kas paredzēs atbalstu jaunuzņēmumiem inovatīvu risinājumu izstrādei.

“Jaunais NATO Inovāciju fonds palīdzēs radīt Alianses aizsardzības spēju stiprināšanai nozīmīgas civila vai militāra pielietojuma inovācijas, gan sekmējot aktuālo drošības izaicinājumu risināšanu, gan sniedzot ieguldījumu dalībvalstu jaunuzņēmumu un ekonomikas attīstībā,” sacīja aizsardzības ministrs Artis Pabriks.

NATO Inovāciju fonds būs pirmais pasaulē starpvalstu riska kapitāla fonds. Fonda kopējais budžets sasniegs 1 miljardu eiro, un šos līdzekļus investēs jaunuzņēmumos un citos riska kapitāla fondos, kuŗi iegulda līdzekļus NATO prioritāru divējāda lietojuma moderno tehnoloģiju izstrādē tādās jomās kā lielie dati un skaitļošana, mākslīgais intelekts, autonomija, kvantu tehnoloģijas, kosmosa tehnoloģijas, virsskaņas tehnoloģijas, biotehnoloģija un cilvēka uzlabojumi, jaunie materiāli, enerģija un dzinējspēks

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Latvija paraksta starptautisku deklarāciju kultūrā Ukrainas atbalstam

29. jūnijā pēc Ukrainas kultūras un informācijas politikas ministra Oleksandra Tkachenko uzaicinājuma notika tiešsaistes sanāksmē ar Ukrainas, Latvijas, Čehijas, Igaunijas, Ungārijas, Lietuvas, Moldovas, Polijas, Rumānijas un Slovasijas Kultūras ministriju pārstāvjumiem, kurā apsprieda kopīgo stratēģiju Krievijas agresīvās politikas ietekmes mazināšanai kultūrā, kā arī vienotās par kopīgu deklarāciju sadarbības mērķtiecīgai padziļināšanai Ukrainas kultūras mantojuma aizsardzībā un saglabāšanā, kultūras un plašsaziņas līdzekļu aizsardzībā pret kara propagandu un vienotā starptautiskā nostājā pret Krievijas agresiju Ukrainā.

***

Latvija vienojas ar Igauniju kopā pirkt pretgaisa aizsardzības sistēmas

Latvijas aizsardzības ministrs Artis Pabriks un Igaunijas aizsardzības ministrs Kalle Länets 30. jūnijā, NATO Madrides samita laikā parakstīja nodomu vēstuli par vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādi. Parakstītā nodomu vēstule kalpos par pamatu kopīga iepirkuma līguma slēgšanai ar Igauniju, ļaujot savstarpēji koordinēt īstenojamās pasākumus, efektīvi izlietot aizsardzībai atvēlētos līdzekļus, kā arī stiprināt reģiona stabilitāti un drošību kopumā, norādīja AM. Veicot kopīgu iepirkumu ar Igauniju, darbs pie vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmas ieviešanas Latvijā tiek uzsākts nekavējoties. Nav izslēgts, ka pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādē varētu tikt piesaistīti arī citi sabiedrotie.

***

Partiju reitingos jūnijā lielu izmaiņu nav, lideru trijnieks – nemainīgs

Tuvojoties Saeimas vēlēšanām, partiju reitingos jūnijā būtisku izmaiņu nav, vietas pirmajā trijniekā saglabājot “Jaunajai Vienotībai”, Nacionālajai apvienībai un “Saskaņai”, liecina jaunākais tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS pēc Latvijas Televīzijas pasūtījuma veiktais pētījums.

Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS aptaujā piedalījās aptuveni 1800 Latvijas pilsoņu. Pirmajā vietā vēl aizvien ir “Jaunā Vienotība”, par ko būtu gatavi balsot gandrīz 10% vēlētāju. Par Nacionālo apvienību balsis būtu gatavi atdot 7% balsstiesīgo. Tas ir nedaudz mazāk kā maijā.

Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SKDS direktors un sociologs Arnis Kaktiņš paskaidroja, ka reitingu amplitūda Nacionālajai apvienībai tradicionāli ir lielāka nekā citiem politiskajiem spēkiem. Vēl viens iemesls reitinga izmaiņām ir karš Ukrainā. Sākoties karam, apvienības reitings strauji pa-

cēlās. “Tagad mēs redzam, ka karš ir iegājis tādā ilgstošā fāzē,” teica Kaktiņš. “Mēs varbūt ikdienā vairs nesekojam tam tik aktīvi līdzī, lēnām mūsu interese un satraukums šajās frontēs atslābst, un iespējams tas mazliet ir atsaucies uz Nacionālo apvienību.”

Valdošās koalīcijas partijas lielākoties atrodas stiprās pozīcijās. Ja līdz rudenim nekas fundamentāli nemainās, tās varētu būt vēlēšanu uzvarētājas, uzskata Kaktiņš. Opozīcijas partijām ir veicies dažādi. Par 0,5 procentpunktiem nokritis zaļzemnieku reitings. Kaktiņa ieskatā, tas ir ļoti neliels samazinājums, taču ilgtermiņā reitingu varētu ietekmēt Zaļās partijas izstāšanās no apvienības. “Mēs zinām no citiem pētījumiem, ka liela daļa publikas kopumā, it sevišķi viņu vēlētāji, ne pārāk aktīvi dzīvo ar politiku,” uzsvera Kaktiņš. “Līdz ar to tur paies diezgan liels laiks, kamēr viņi sadzirdēs, sapratīs, noorientēsies, kas tad isti ir noticis un šajā jaunajā kontekstā pieņems lēmumus.”

***

Latvijas skolēni Baltijas ģeografijas olimpiādā iegūst četras medaļas

No 27. jūnija līdz 1. jūlijam Kauņā, Lietuvā, norisinājās Baltijas ģeografijas 8. olimpiāda, kurā Latviju pārstāvēja astoņi skolēni.

Sudraba medaļas ieguvus Āgenskalna Valsts ģimnazijas skolēns Rihards Daugavvanags-Vanags, Rīgas Valsts 2. ģimnazijas skolēns Linards Lūsis un Rīgas Valsts 1. ģimnazijas skolēns Artis Vilks. Savukārt bronzas medaļu ieguva Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Inženierzinātņu vidusskolas skolēns Rūdis Freipičs. Latviju olimpiādā pārstāvēja arī Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnazijas skolēns Eduards Robežnieks, Rīgas Valsts 2. ģimnazijas skolēns Dāvids Eberliņš, Rīgas Komercskolas skolēns Dāvis Rendijs Drukaļskis un Ogres Valsts ģimnazijas skolēns Artūrs Jakovļevs. Olimpiādā šogad piedalījās skolēni no četrām valstīm – Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas.

Latvijas komandu Baltijas ģeografijas olimpiādai sagatavoja un atbalstīja Vidzemes Augstskolas un Kultūras akadēmijas docētājs Gatis Kampernovs, Latvijas Universitātes Ģeografijas un zemes zinātņu fakultātes maģistrants, ģeografijas skolotājs Morics Roberts Mūrnieks un RTU Lietišķās ķīmijas institūta pētnieks un docētājs Armands Rudušs. Praktisko un materiālo atbalstu komandai sniedza Latvijā lielākais mērniecības un teritorijas plānošanas uzņēmums SLA “Metrum”.

***

1760. gadā Rīgā nodibināta Mūzikas biedrība

18. gadsimta vidū Rīgā dinamiski aktivizējās mūzikas dzīve. Viens no iemesliem bija barona Oto fon Fitinghofa 1753. gada lēmums angažēt privātu kapelu, kas sastāvēja no 24 mūziķiem. Citi augstdzimuši rīdzinieki savas intereses mūzikā izpaudiv savādāk – paši spēlējot gan solo, gan ansambļos, arī dziedot, jo 18. gadsimtā laba izglītība nebija iedomājama bez mūzikas mācībām. Par Rīgas Mūzikas biedrības dibināšanu uzskata 1760. gadā notikušo pirmo publisko koncertu. Vairāk par pirmajiem gadiem Rīgas Mūzikas biedrības darbībā var uzzināt no kāda mūzikas mīļotāja rakstītā, kas publicēts kā pielikums laikraksta “Rigische Anzeigen” 1761. gada 24. decembra numurā. Tā ir vēršanās pie Rīgas kungiem, un raksta sākumā tiek jautāts, vai bēdīgie rudens vakari laukos bijuši patīkami un vai visi ir atgriezušies Rīgā, lai ņemtu daļību (atmodinātajā) biedrībā. Kā atbildot uz šiem jautājumiem, jūsmīgi tiek minēts 1761. gada 18. decembrī notikušais koncerts. Tālāk gūstam informāciju, ka Mūzikas biedrībā katru pirmo dienu trīs stundas notiek saspēles, tiek iestudētas simfonijas, arī koncerti flīģelim un vijolei, piedalās arī dāmas.

***

Gunta Skraština atceres koncerts “Nopietni pa jociņam”

Latvija zaudēja vienu no spilgtākajiem dziedošajiem aktieriem un Latvijas Televīzijas raidījuma “Latvijas sirdsdziesma” vadītāja – Gunta Skraština. Gunta radošais mūžs ir bijis ļoti bagāts gan kā teātra un kino aktierim, gan kā Latvijas Televīzijas raidījumu vadītājam, dziedošajam aktierim un pasākumu vadītājam. Ar īpašu pacilātību un gandarījumu aktieris allaž vērtēja savu sadarbību ar Raimondu Paulu.

2. jūlijā notika Gunta Skraština atceres koncerts “Nopietni pa jociņam”. Koncertā piedalījās Gunta Skraština laika, domu un darba biedri, izpildot dziesmas, kuŗas dziedāja pats mākslinieks. Skanēja arī tās, kuŗas bija svarīgas un tikamas Guntim un koncerta dalībniekiem. Pasākuma muzikālo pavadījumu nodrošinās grupa “No pusvārda” Modris Laizāns, Juris Kristons, Ivars Kalniņš, Jānis Kalniņš, Zintis Žvarts un Gidons Grīnbergs. Pasākuma scenogrāfs un gaismu režisors – Egils Kupčs. Pasākuma scenārija autors un

VĒSTNIECĪBAS ZIŅAS

LIETUVA. Šauļos, Lietuvā, norisinājās Latvijas un Lietuvas Ārlietu ministriju neformālais seminārs, kuŗa laikā notika Latvijas ārlietu ministra Edgara Rinkēviča un Lietuvas ārlietu ministra Gabrielus Landsberģa divpusējā tikšanās, kā arī abu valstu ministriju vadību diskusija par aktuālajiem reģionālās un drošības politikas jautājumiem. Vizītes laikā ministri apmeklēja arī Šauļu gaisa spēku bāzi.

Ārlietu ministri atzīmēja Latvijas un Lietuvas sadarbības nozīmi, reaģējot uz Krievijas uzsāktu karu Ukrainā, kas ir izmainījis drošības vidi reģionā. Ministri bija vienisprātis, ka jāturpina sniegt viss iespējams atbalsts Ukrainai un tās rekonstrukcijai. Sarunu partneri arī uzsvera, ka jāturpina abu valstu ciešie kontakti un koordinācija, sadarbojoties gan divpusēji, gan ar partneriem ES un NATO, kā arī starptautiski. Ārlietu ministriju pārstāvji seminārā apsprieda globālās un reģionālās drošības situāciju, Krievijas agresiju Ukrainā, kā arī pārrunāja Baltijas reģionam svarīgo infrastruktūras projektu virzību un aktuālos divpusējās sadarbības jautājumus.

POLIJA. Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs darba vizītē Polijā kā goda viesis piedalījās ikgadējā Polijas vēstnieku sanāksmē, kā arī tikās ar Polijas ārlietu ministru Zbignevu Rau. Uzrunājot Polijas vēstniekus, E. Rinkēvičs pateicās par ciešo Latvijas un Polijas diplomātu sadarbību, sniedzot politisko, militāro un humāno atbalstu Ukrainai. Ārlietu ministrs sacīja: “Mēs – Latvija un Polija – esam vienas no tām valstīm, kas visskaudrāk apzinās Krievijas kara cenu. No Krievijas sakāves Ukrainā ir atkarīgs ilgtspējīgs miers un stabilitāte Eiropā. Mums kopīgi jāturpina politiskais un diplomātiskais spiediens pret Krieviju un jāsniedz viss iespējams atbalsts Ukrainai.” Ministrs arī akcentēja Latvijas un Polijas vienoto izpratni par drošības situāciju reģionā un augstu novērtēja abu valstu diplomātu darbu, lai panāktu NATO spēku pastāvīgas klātbūtnes stiprināšanu alianses austrumu flangā.

Sarunā ar Polijas ārlietu ministru tika apspriesta gatavošanās NATO samitam Madridē, uzsverot, ka tajā pieņemtajiem lēmumiem jāatspoguļo jaunā realitāte drošības vidē. Ārlietu ministri arī pārrunāja atbalsta sniegšanu Ukrainas atjaunošanas procesā un sankciju pret Krieviju pastiprināšanu.

režisors – Valdis Pavlovskis. Pasākuma producents – Jānis Kļaviņš un kompanija “Forte Production”.

***

Biedrība “Sēlijas kultūras projekti”

izdevusi pētījumu par apgabala šaursliežu dzelzceļa vēsturi – “600 mm dzelzceļš Sēlijā Pirmā pasaules kara laikā – būvniecība, mērķi, ietekme”. Latvijā dzelzceļi ir attīstījušies dažādi un tie ir atšķirīgi, un taisni tāpēc tos ir tik interesanti pētīt, pauž viens no grāmatas autoriem, VAS “Latvijas dzelzceļš” industriālā mantojuma eksperts Toms Altbergs. Izdevuma autoru lokā gan militārās un dzelzceļa jomas pārzinātāji, gan kartografijas speciālisti.

***

Valsts atbalsta programmas ārvalstu filmu uzņemšanai

Latvijā ietvaros izsludinātā konkursa pirmajā atlases kārtā valsts atbalstu saņems divi projekti. Producentu apvienība “Cinevilla Films” seriāla “Sisi” turpinājuma uzņemšanai par pēdējo Austroungārijas ķeizarieni Elizabeti saņems Latvijas valsts līdzfinansējumu 388 000 eiro.

Producentu apvienība “White Picture” Latvijā veidos filmu “Evas aicinājums” (Eve's Call) – šausmu filmu par jaunu igauņu aktrisi, kas ir gatava pierādīt, ka lomas dēļ ir gatava uz visu. Šīs filmas uzņemšanu valsts atbalstīs ar 281 000 eiro lielu līdzfinansējumu.

Ziņas īsumā

- Eksperti valdībai piedāvās sarakstu ar 69 potenciāli demontējamiem padomju režīmu slavinošiem objektiem. No šiem objektiem 21 gadījumā būtu jāsaglabā to fragmenti kā laika un mākslas liecības, 30. jūnijā pavēstīja Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde.

- Baldones kapos pārapsēdētās pērn mežā atrastās Otrā pasaules kara laikā nošauto ebrēju mirstīgās atliekas. Pārapsēdētās ceremonija notika pēc ebrēju tautas tradīcijām. Ebrēju ģimeņu, kuŗas Otrā pasaules kara laikā nošautas vietējos Baldones mežos, masu kapavietau Brāļu kapu komitejas pārstāvjiem kopā ar ekspertiem pērnā gada nogalē izdevās atrast, pētot Baldones ebrēju dzīvesstāstus.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

JURIS
LORENCIS

Viens no latviešu valodas jaunvārdiem, kas pēdējos gados dzirdams aizvien biežāk – naratīvs. Pārnemts no latīņu valodas vārda “narrare”, kas burtiskā tulkojumā nozīmē “stāstīt”. Parasti ar to saprot kādu vēstījumu, ideju, kas, lēni un pacietīgi atkārtota, pamazām nostiprinās cilvēku apziņā. Naratīvs ir īpaši iedarbīgs tad, ja satur personīgās dzīves pieredzi, kādu spilgtu atgādinājumu vai piedzīvojumu. Un nav pat svarīgi, vai tas ir īsts vai izdomāts. Galvenais, ka vismaz daži notic, varbūt pat atstāta tālāk. Patiesībā naratīva jēdziens ienāca mūsu valodā salīdzinoši nesen, vien pēdējos gados, turklāt ciešā saistībā ar Krievijas izplatītajām “viltus ziņām” (*fake news*). Jo meli, ietērpti naratīva formā, ir daudz efektīvāki nekā parasta viltus ziņa. Piemēram, Latvija kopš neatkarības atjaunošanas nemītīgi saskaras ar Krievijas izplatītiem naratīviem par diskriminētajiem un apspiestajiem krievvalodīgajiem. Latvijas mediji šo melu atmakošanai ir veltījuši daudz uzmanības, it īpaši pēc 2014. gadā notikušās Krievijas agresijas pret Ukrainu. Tā, piemēram, “Latvijas Avīze” jau vairākus gadus strādā pie īpaša projekta “Atmaskots”. Tomēr atklāts paliek jautājums – cik tas ir efektīvi? Jo Kremļa propaganda, viltus ziņas par Latviju

parasti mērķētas ne tik daudz Latvijas iedzīvotājiem (kuŗi paši lieliski zina vietējos apstākļus), cik pašai Krievijai un Rietumiem.

Pārsteidzošā kārtā tieši Rietumu publika izrādījusies visai atsaucīga Kremļa meliem. Ne velti vācu valodā pat parādījies vārds – “*Putinversther*”. Latviski tas skanētu kā “Putina sapratējs”. Kādi tad ir izplatītākie Krievijas politiskie naratīvi, kas šodien tiek izplatīti Rietumos? Lūk, daži no tiem! Krievijai ir savas likumīgās dabiskās intereses, un Putins tās aizstāv! Ukrainā pie varas ir nacisti! Rietumi Ukrainā atbalsta nacistus! Amerika grib iedzīt ķīli starp Eiropu un Krieviju! Karš Eiropā ir izdevīgs Amerikai! Mums draud jauns aukstais karš! Rietumiem ir dubultstandarti! Un kā ar Kosovu, Afganistanu, Irāku un Lībiju, vai tad tur Amerika neiejaucās? Vecā pasaules kārtība ir mirusi, pārmaiņas ir neizbēgamas. Mēs piedzīvojam Rietumu sabiedrības norietu. Rietumi ir pagrimuši, izvirtuši, dekadenti. Krievija ir kristīgo un ģimenes vērtību sargātāja, pēdējais konservatīvisma bastions pasaulē. Patlaban Ukrainā notiekošais ir sāpīga, bet neizbēgama procesa sekas, kas vienkārši ir jāpieņem. Ukraina ar savu pretošanos ir vainīga pie bada, kas jau klauvē

pie nabadzīgo valstu durvīm. Putins ir jaunais Ķe Gevara, kas cinās pret Rietumu imperiālistiem. Pēdējais apgalvojums atrod īpaši dzirdīgas ausis Latīņamerikā, Āfrikā vai Āzijā.

Un cilvēki uzķeras. Turklāt ne tikai uzķeras, bet paši sāk sacerēt Krievijai izdevīgus stāstus, kuŗus pēc tam aizrautīgi citē Kremļa mediji. Nesenās NATO valstu līdeņu sapulces priekšvakarā vācu nedēļas izdevumā “*Die Zeit*” parādījās pazīstamu Rietumu intelektuāļu parakstīts manifests “*Waffenstillstand jetzt!*” jeb “Pamiers šodien!”. Viens citāts no šī raksta: “Rietumvalstīm, kas militāri atbalsta Ukrainu, jāuzdod sev jautājums, ko tieši tās vēlas sasniegt. Un vai ieroču piegādes joprojām ir pareizais ceļš? Kara turpināšana ar mērķi Ukrainai pilnībā uzvarēt Krieviju nozīmē vēl tūkstošiem upuŗu, kuŗi mirst par nereālu mērķi”. Faktiski tas ir aicinājums Ukrainai padoties, paciest slepkavības un pazemojumus. Starp parakstītājiem ir arī amerikāņu ekonomists Džefrijs Sakss un bijušās Vācijas kancleres Anģeles Merkeles militārais (!) padomnieks, ģenerālis Ēriks Vads. Tagad skaidrs, kādus padomus būtu saņēmusi Merkele, ja šodien vēl būtu pie varas! Diezin vai spožie Rietumu intelektuāļi zin, ka līdzīgi (gan ne tik smalkiem

vārdiem) izteicies Putins. Februāri, dažas dienas pirms kara sākuma draudēdams Ukrainai, viņš publiski izteica frazi: “Patīk vai nepatīk, paciet, mana skaitulīt!” Šie vārdi ņemti no Krievijas cietumnieku leksikas, viens no apzīmējumiem izvarošanai.

Uz Krievijas naratīviem uzķeras pat Romas pāvests Francisks. 14. jūnijā Romā iznākošais jezuītu izdevums “*La Civiltà Cattolica*” publicēja interviju ar Francisku. Tiesa gan, pati saruna esot notikusi mēnesi agrāk, 19. maijā. Saprotams, liela daļa intervijas bija veltīta Krievijas iebrukumam Ukrainā. Lūk, dažas pāvesta domas: “Mēs neredzam drāmas kopējo ainu, kas risinās aiz šī kara. Iespējams, karš kaut kādā veidā tika izprovocēts... Tā nav pasaka par Sarkangalviti un vilku, kuŗā Sarkangalvīte ir labā, bet vilks – sliktais. Mums jācenšas ieraudzīt globālās sakarības”. Tāpat šajā intervijā Francisks izteicās, ka pāris mēnešus pirms kara sākuma viņš esot satīcis kādas valsts vadītāju, kuŗš “esot bijis ļoti noraizējies par NATO rīcību”. Lūk, ko saka Francisks: “Es jautāju, kāpēc, un saņēmu atbildi: “Viņi (NATO – J. L.) rej pie Krievijas vārtiem un nesaņem, ka krievu tauta ir impēriski noskaņota un negrib, ka tai tuvojas sveša vara”. Kas zina, vai tikšanās ir “kādas valsts vadītāju”

vispār ir notikusi. Iespējams, pāvests šādā veidā izsaka pats savus uzskatus, kas diemžēl sakrīt ar Krievijas izplatītajiem propagandas štampiem. Ka Ukrainas gadījums “nav vienkāršs”, “lietas nav melnas un baltas”, bet “NATO žvadzina ieročus pie mūsu durvīm”. Diemžēl jākonstatē, ka Francisks vai nu neizprot to, kas patlaban notiek Ukrainā, vai arī nevieta un netaisnība cenšas tēlot globālās politikas ekspertu. Bijušais Somijas premjermministrs Aleksanders Stubs savā tviterlentē šo interviju raksturojis ar vienu teikumu: “Reliģijas un politikas jaukšana nekad nav bijusi laba lieta.” Simtiem miljoniem cilvēku visā pasaulē skaidri redz, ka lietas patiesībā ir pavisam vienkāršas. Ka Krievija ir agresors, bet Ukraina – upuris. Savukārt Romas pāvests, kuŗam šajā brīdī vajadzētu būt pasaules sirdsapziņai, cenšas saskatīt “drāmas kopējo ainu” un runā par NATO, kas “rej pie Krievijas vārtiem”. Bet labā ziņa ir tā, ka atšķirībā no pāvesta Franciska vismaz zviedru un somu politiķi uz tik lētām makšķerēm neķeras. Nupat Zviedrija un Somija saņēmusi oficiālu uzacīnājumu pievienoties NATO aliansei. Ļoti svarīgs lēmums Latvijai un pārējām Baltijas valstīm, nenovērtējams ieguldījums Baltijas valstu drošībā!

MĀRA
LIBEKA

Veselības ministrija gatavojas iesniegt valdībai savus četrus izstrādātos scenārijus jeb rīcības variantus, kas varētu tikt īstenoti rudenī un ziemā atkarībā no tā, cik spēcīga vai vāja koronavīrusa mutācija mūs pārsteigs. Prognozēt, protams, vajag, bet, kā šos scenārijus īstenot, ja Latvijā ir viszemākā uzticība valdībai par tās pieņemtajiem lēmumiem kovida pandēmijas laikā? To ir secinājis Roberta Kocha institūts Vācijā, un pētījuma rezultātus aprīlā beigās Rīgas Stradiņa universitātē rīkotajā konferencē prezentēja Viviana Bremere – epidemioloģe un šī institūta pētniece, kā arī Vācijas valdības izveidotās kovida pandēmijas koordinācijas darba grupas pārstāve. Bremere ir arī ilgstoši strādājusi Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrā un patlaban vada nesen izveidotā Pasaules veselības organizācijas Eiropas reģiona vīrushepatīta un HIV sadarbības centru.

Visu Eiropas Savienības valstu iedzīvotājiem 2021. gada pavasarī tika uzdots jautājums: cik apmierināti esat ar valdības veiktajiem pasākumiem pandēmijas laikā? Vislielāko uzticību savas valsts valdībai uzrādīja Dānijas, Luksemburgas, Nīderlandes un Somijas iedzīvotāji, savukārt viszemāko – Latvijas cilvēki. Tas faktiski ir nacionālās drošības jautājums, jo kā krīzes

situācijā var vadīt sabiedrību, ja tā neņem galvā, ko tai saka valdības līmenī?

Šis pētījums ar tieši tādu pašu jautājumu tika atkārtots 2021. gada un 2022. gada ziemā. Kaut gan apmierinātība ar valdības darbu bija mazliet kritusies, tomēr tik un tā joprojām bija augsta tādās valstīs kā Dānija, Īrija, Portugāle un Luksemburga. Arī Vācijas un Igaunijas valdībām nav jākaunas, ka šo valstu iedzīvotāji tās nesaprot. Bet lielu uzticības kritumu piedzīvoja Lietuvas valdība, savukārt Latvija šajā ziņā joprojām ieņēma stabilo pēdējo vietu ES valstu vidū.

Nav šaubu, ka zemā uzticība lēmumu pieņēmējiem ir cieši saistīta ar zemu vēlmi vakcinēties. R. Kocha institūta pārstāve, rādot pētījuma rezultātus, pozitīvi vērtēja augsto vakcinācijas aptveri Nīderlandē un Beļģijā, bet norādīja uz zemu cilvēku vēlmi vakcināties veidā saņemta aizsardzība pret kovidu Latvijā, Bulgārijā un Rumānijā. Tas, nenoliedzami, ir novedis pie augstiem mirstības rādītājiem pirmā pandēmijas viļņa laikā. Lietuva un Latvija mirstības ziņā pārsniedz pat Itālijas un Spānijas rādītājus.

Jo vairāk cilvēki tic demokrātijai, jo vairāk viņi uzticas valstij, jo vairāk viņi vēlas vakcinēties. Veselības ministrija var piedāvāt

nezin kādus scenārijus, bet, ja netiks stiprināta uzticība lēmumu pieņēmējiem un daudz plašāk nekā līdz šim izvērstā cīņa ar dezinformāciju, šos scenārijus var izmest atkritumu tvertnē. Pat tādā valstī kā Vācija dezinformācijas apkarošana ir par zemu novērtēta un atstāta novārtā valsts līmenī, atzina epidemioloģe Bremere. Viņa uzskata, ka ir nepieciešams uzsākt plaša mēroga dialogu sabiedrībā, jo cilvēki arī Vācijā zaudē uzticību valdībai un daudzi no viņiem pilnībā dzīvo paralēlā pasaulē.

Krīzi vajadzētu izmantot kā iespēju mainīt kaut ko pirms mūs sasniedz nākamā pandēmija. Veselības ministrija jau ir pievērsusies šim jautājumam un izvirzījusi ministrijas galvenajiem speciālistiem tādas noteikumus, kuŗus viņi atsacījušies pieņemt. Piemēram, ministrijas galvenais speciālists infektoģijā Uga Dumpis ir atstājis šo amatu, jo nevēlējās vienmēr pūst vienā stabulē ar veselības ministru Danielu Pavļutu (A/P), tādējādi zaudējot savu akadēmisko brīvību. Galveno speciālistu vidū nav vairs arī viena no vadošajiem valsts onkologiem Jāņa Eglīša. Veselības ministrs Daniels Pavļuts, šo struktūru, kā izskatās, cenšas pārkārtot atbilstoši savām simpātijām. Tādi speciālisti, kas kovida laikā un reizē arī priekšvēlēšanu laikā

baida sabiedrību, ministrijas galveno speciālistu pulkā nav vajadzīgi. Bet vai šai politehnoloģijai ir kāds sakars ar lielāku sabiedrības ticību valdībai?

Drīzāk būtu jādodomā, kā attīstīt brīvās domas apmaiņu, pirms atkal tiksicināti vakcinēties ar uzlabotajām vakcīnām. Aizvadītajos kovida viļņos tā netika kultivēta, bet lielākoties tika slāpēta. Piemēram, ārsti baidījās runāt par vakcīnu izraisītajiem nopietniem veselības sarežģījumiem, lai nekristu citu kolēģu un arī žurnālistu nežēlastībā. Bieži dzirdējam, ka saslīmšanas risks ir lielāks nekā vakcīnu radīto blakņu risks. Tam, pro-

tams, var piekrist, bet tas nenozīmē, ka nav atklāti jārūnā arī par to cilvēku ārstēšanu, kuŗu veselība ir cietusi daudz smagāk par paaugstinātu ķermeņa temperatūru un drudzi pēc potes saņemšanas. Dzīvot neziņā, kā atgūt veselību, ir nepieņemami. Vēl ir laiks godīgai domu apmaiņai un plašai daudzpusīgai diskusijai par šo un arī citiem ar vakcīnāciju saistītiem jautājumiem. Turklāt nevis ar vienām un tām pašām sejm televīzijas ekrānos, bet krietni daudzveidīgāku piedāvājumu. Uzticība nevar veidoties tad, ja nav atklātības – gan no mediķu, gan politiķu puses.

Kā vadīt, ja valdību neņem galvā?

 nacionālā informācijas aģentūra
 Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502
 marketing@leta.lv
 +371 – 672 225 09
 www.leta.lv

Meklēt patiesību nekad nav par vēlu

Zinātnieci un rakstnieci Agati Nesauli (1938–2022) pieminot

INGUNA DAUKSTE-SILASPROĢE

Saulgrieži, kas iezīmē šķirtni gaismas, saules ceļā un simboliski arī cilvēka dzīves gājumā. Laikmeta grieži, kas drāmatiski pārbauda un iezīmē plašu starp bērības harmonisko dzīvi un bēgļa bērna traumatisko un traģisko pieredzi, kas atņem mājas un iezīmē ceļu zem kājām, ir būtiskas tēmas, kuŗas literārajos darbos risinājusi rakstniece un zinātniece Agate Nesauli. Šīs vasaras Saulgrieži bija pēdējie. 29. jūnijā noslēdzās dzīve, kuŗā daudz pieredzēts, justs un domāts par mājām un Latviju, kaut rakstīšana – akadēmiskā un literārā – noritējusi angļu valodā, Agate Nesauli tiecās uz Latviju, brauca uz Latviju, runāja latviski un ar prieku tikās un satikās. Tagad palikušas vien atmiņas, īpaši par tikšanos 2018. gada rudenī, kad Agate Nesauli viesojās Latvijā, bija iznācis romāna "Zudušie saulgrieži" tulkojums latviešu valodā. Romāns oriģinālvalodā "Lost Midsummers: A Novel of Women's Friendship in Exile" izdots 2019. gadā.

Agate Nesauli dzimusi 1938. gada 23. janvārī Nītaures-Zaubes luterāņu draudžu mācītāja Pēterā Nesauli ģimenē. Dzīvē saņēmusi profesionālas atzinības, godalgas, zinātnisko pētījumu novērtējumu, prieku un gandarījumu par literāro jaunradi. Taču viņas dzīves gājums tiešākā veidā saaužas ar literārajos darbos ierakstīto traģisko vēstījumu. Agrā bērnībā pārdzīvots Baigais gads, kad ģimene slēpusies mežā, 1944. gada rudenī sešu gadu vecumā Agate Nesauli kopā ar ģimeni – tēvu, mācītāju Pēteri Nesauli, māti Valdu, vecmāmiņu Līni Kness-Knezinski un māsu Beāti devās bēgļu gaitās uz Vāciju. Kuŗa darbības rezultātā ģimene uz laiku nonāca krievu okupācijas zonā Vācijā, pieredzēja baīsu necilvēcību. Kad beidzot izdodas izbēgt no krievu zonas, sākas t. s. pārvietoto personu dzīves laiks bēgļu nometņu barakās vai kazarmās. Šajā laikā bēgļu meitene angļu pārvaldes zonas bēgļu nometnē uzsāka skolas gaitas latviešu bēgļu pamatskolā, bet tālākā izglītība pēc tam aizritēs angļu valodas vidē Amerikā. Piederības sajūta ir būtisks jautājums Agates Nesauli dzīvē. To izteic draugs Džons romāna "Sieviete dzintarā" lappusēs, sakot: "Cik grūti tam vajag būt, izlikties visu laiku, ka tu esi amerikāniete. Nav šaubu, ka tava latviskā daļa arī ir nozīmīga." Kuŗš un kuŗa sekas, traumatiskā pieredze, piederības meklējumi un sievietes liktenis šajos krustpunktos rodams daiļrades centrā.

Pārdzīvojusi bēgļu gaitas Vācijā un pamatīgu skrīningu, ģimene, pateicoties kāda amerikāņu mācītāja galvojumam, 1950. gadā izceļoja uz Ameriku, nonāca vidienē, Indianapolē. Kā imigrantiem viņiem nācies apmesties ne pārāk pievilcīgā, trūcīgā rajonā, tomēr bērnus no šī rajona tolaik pieņēma prestižajā Šortridžas ģimnazijā – vienā no

labākajām mācību iestādēm ASV. Agate Nesauli kādā intervijā minējusi, ka te ieguvusi ļoti labu izglītību, četrus gadus pēc izvēles varējusi apgūt latīņu, grieķu, vācu, franču un spāņu valodu. "Mana izglītība bija tāda līmenī, ka, iestājoties Indianas Universitātē, man nebija jāapmeklē pirmie angļu literatūras kursi, tāpat nebija jāmacās neviena valoda. [...] Taču citādi ģimnazija mums, iebraucējiem, bija ļoti grūts posms. Salīdzinājumā ar pārējiem mēs jocīgi izskatījāmies, jocīgi ģērbāmies un runājām. [...] ģimnazijā vairums bija ļoti bagātu vecāku bērni, un viņi no mums, tādiem pusmežoniem, bijās un vairījās. Man, piemēram, ģimnazijā gluži atklāti lika saprast, ka augstskolā nebūs ko darīt, augstākais jābeidz kādi komerckursi, jāemācās rakstīt ar mašīnu, jo skaidrs, ka nākotnē varēšu būt tikai sekretāre. Ģimnazijā pārdzīvoto es atcerējos, kad jau pati biju profesore un strādāju ar studentiem. Es vienmēr mēģināju nievērot, vai manā priekšā sēž zēns vai meitene, melns vai balts, bagāts vai nabags. Es centos skatīties tikai uz cilvēka spējām, dvēseli un centību." Amerikas iespaidi un jaunas meitenes sajūtas spilgti atklājas romāna "Zudušie saulgrieži" lappusēs. Un dzīve aizrit starp pašas izvēlēm (dejoj tautas dejas, apmeklēt latviešu jaunatnes pulciņu, tieksmi pēc izglītības, akadēmiskās karjeras) un likteņzīmēs ierakstīto (bēgļu gaitas, pazeļojums, šausmas, dzīve trimdā un, šķiet, vientulībā). Dzīves telpa svešumā veidojas starp aizbraukšanu (Latvijas atstāšanu), gaistošām atmiņām par Latviju un pieaugušo pārdzīvotā svešuma un trimdas klātesmi.

Pēc izcilām sekmēm Šortridžas vidusskolā Agate Nesauli ar Izadoras Feiblemanes stipendiju uzsāka angļu valodas studijas Indianas Universitātē Blūmingtonā ar specializāciju pedagoģijā, kaut bija sapņojusi par medicīnas studijām. Mērķtiecīgi veidojās viņas akadēmiskā izaugsme – bakalaura grāds (1961), maģistra grāds (1963), doktores grāds (1972; disertācija "The Feminism of Doris Lessing"). Agate Nesauli kļuva starptautiski pazīstama angļu un amerikāņu 20. gs. literatūras profesore Vaitvoteras universitātē; pēc viņas iniciatīvas 20. gs. 70. gadu sākumā universitātē izveidota Sieviešu studiju programma, bijusi šīs programmas direktore.

Grāmatu lasītāji iepazīst rakstnieci Agati Nesauli, akadēmiskā vide – zinātnieci Agati Nesauli. Kā rakstniecei viņai nācies sadzīvot ar bērnībā pieredzētās necilvēcības sekām un noklusējumiem apkārtējā sabiedrībā. 20. gs. traģiskās laikmeta politiskās kolīzijas bija pieredzējuši daudzi, pārdzīvotais biežāk kļu-

va par katru individuālo traumu, bet sabiedrībā par to nemēdza runāt. Tomēr runāt un stāstīt bija nepieciešams ne vien notikumu aculieciniekiem, bet arī tiem, kam šādas pieredzes un vēstures / varas griežu pārbaudījumu nav. Agates Nesauli literārais vēstījums kļuva ne vien personisks un dziļi individuāls, bet arī liecība par cilvēku likteņiem laikā un atgādinājums – neaizmirst.

1987. gadā Agati Nesauli ievēlēja par ASV Vidējo valstu moderno valodu (*Midwest Modern Language Association*) apvienības prezidenti. Lūkojoties uz viņas zinātnieces un rakstniece ceļu, nevar nepamanīt, ka būtisku lomu ieņēmusi sievietes personību pētniecība, tostarp Aspazijas daiļrade. 1988. gadā Agate Nesauli saņem Deivida Sandera atbalvojumu par izcilu pasniegšanu Viskonsinas Uni-

1956. gadā "Jaunajā Gaitā" ar Andras Neretas vārdu parādījās pirmā publikācija "Tālrunis zvāna", tomēr ilgus gadus literārā jaunrade palika ēnā. Līdz 1995. gadā iznāca romāns "A Woman in Amber: Healing the Trauma of War and Exile" (Nujorka: Soho) – autobiogrāfisks stāstījums par latviešu mācītāja ģimenes ciešanu un briesmu pilnām bēgļu gaitām Otrā pasaules kara beigās, dzīvi Vācijā bēgļu nometnēs un vēlāko iedzīvošanos ASV; romāns par "pārdzīvojumu dziedāšanu". Rakstīšana par pārdzīvoto Agatei Nesauli kļuva "par terapiju, lai varētu atbrīvoties no bērnībā gūtajām psihiskajām traumām. Visai grāmatai cauri vijas attiecības ar ģimenes locekļiem, galvenokārt ar māti, pašas garīgā izaugšana ar dedzīgo apņēmību mācīties un "tikai neraudāt!" (I. Gubiņa). Grāmatas nobeigumā rakstniece

ļū pieredzi. Intervijā Agate Nesauli atzina: "Apmēram trīs gadus pavadīju, atbildot uz vairāk nekā 300 vēstulēm, par "Sieviete dzintarā" un runājot par šo grāmatu akadēmiskās, rakstnieku un pretkuŗa konferencēs." Romāns ieguva *American Book Award* (1996) un *Wisconsin Librarians Outstanding Achievement* (1995) balvas, atzinīgas recenzijas, atzīstot autores autentisko pieredzi, kas iestrādāta romānā. 1997. gadā romāns iznāca latviešu valodā Rīgā (izdots 2004), tulkots un izdots vācu, zviedru, krievu valodā. Jāpiekrīt Ilgas Švečas teiktajam, ka autore ar šo darbu pauž mīlestību savai mātei, kā arī savai tautai. "Tikai tad, kad māte Latvija met važas, meita rada literāru darbu, meklējot dziedinājumu atmiņās par māti, kuŗa bēgļu kuģi, atstājot Liepājas krastmalu, teica: "Apsolies, ka tu

nekad to neaizmirsīsi!" Neaizmirstamais ir pelēkā miglā ietītais vientuļais bērzs – Agates Nesauli pēdējā kopējā dzimtenes ainava ar māti." Neīstenota, šķiet, palikusi iecere pēc romāna motīviem uzņemt filmu Amerikā. Romāns dramatisēts un Sniedzes Ruņģes režijā izrādīts 3. Pasaules zinātnieku kongresa laikā Rīgā 1999. gadā. 2009. gadā iznāca Agates Nesauli romāns "In Love with Jerzy Kosinski" (Madisona: Terrace Books). Tas savij vairākas tēmas: pirmkārt, tas ir romāns par romantisku un ļoti pakļāvīgu latviešu sievieti, otrkārt, tas ir romāns par latviešiem, kuŗi ieradās Amerikas vidienē pēc Otrā pasaules kara, un, treškārt, romāns pauž autores cieņu un līdzjūtību ebreju ciešanām Otrā pasaules kara laikā. Un 2018. gadā izdots romāns "Zudušie saulgrieži", kuŗa fragmenti lasīti jau 1999. gadā 3x3 nometnē Katskiļos. Tam mainījies nosaukums – "Shopping for Relatives", tad "Tālu mana dzimtene" (ar šādu nosaukumu 2017. gadā *Laikā* publicēti fragmenti). Romānā jūtama būtiska saīsaīsa ar romānu "Sieviete dzintarā". Meitas-mātes attiecības šajā romānā vēl vairāk dīsonē – Alma savu māti zaudē, viņa uzaug/pieaug bez mātes, mātes neesamību asi izjūt arī Kaija. Romāns papildina latvieša dzīvesstāstu 20. gs. vēstures likteņgriežos.

Cīlvēka dzīvē ir gana daudz nejausību, gana daudz izvēļu vai (ne)izvēļu, un tomēr – krietni daudz var veidot pats cilvēks. Personība. Spilgta. Mērķtiecīga. Tāda bija Agate Nesauli. Esmu pateicīga, ka mums izdevās satīkties; pateicīga, ka viņas literārie darbi rosīna domāt ne tik vien par sevi (laikā, telpā), bet arī par mums visiem kopā, kuŗus ir skāruši dažādi vēsturiski, politiski, dramatiski notikumi, bet nav spējuši salīkt.

Uz satīkšanos, Agate Nesauli, literārajos darbos un domās!

versitātē, seko citas balvas, tostarp 2010. gadā viņa saņem gadskārtējo reģionālo balvu literatūrā. Ilgus gadus Agates Nesauli ikdienas pasaule ir akadēmiskā vide un darbs, kur galvenās intereses angļu un amerikāņu 20. gs. literatūra, sieviešu tiesības un sieviešu zinātnes kursi. 1991. gadā viņa pirmo reizi viesojas Latvijā, piedalās Pasaules zinātnieku kongresa Izglītības sekcijā par sieviešu tiesībām personiskā, ekonomiskā un politiskā dzīvē, par zinātnieču sasniegumiem, aktualizējot jautājumu – 'otrais dzimums'.

teic: "Latvija ir tālu projām, tās tīras upes piesārņotas, tās bērzi nozāģēti. Es tur nekad vairs nedzīvošu, ne arī es tur piederētu, ja atgrieztos. Es rakstīšu savus stāstus angļiski, ne savas mātes – latviešu valodā." Grāmata ļauj saprast tautas traģēdiju, pārdzīvoto un neaizmirstamo traģismu, kas vēstījumā šķetināts mazas meitenes epizodiskā virknējumā, pārklājoties laikiem (tagadne – pagātne), vietām un notikumiem. Grāmata guva atsaucību dažādākās lasītāju auditorijās, jo pēc pusgadsimta stāstīja par Otrā pasaules kara bēg-

“Demokratija sākumā vienmēr izskatās vājāka nekā tā ir patiesībā”

Jānis Sārts, NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra (STRATCOM) direktors par visbiežāk uzdotajiem jautājumiem saistībā ar karu Ukrainā intervijā žurnālistei Sallijai Benfeldei

NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra uzdevums ir veicināt NATO, NATO dalībvalstu un NATO partnervalstu stratēģiskās komunikācijas spēju vairošanu. Pēc NATO standartiem, stratēģiskā komunikācija nozīmē koordinētu NATO iespēju un pasākumu izmantošanu. Tas nozīmē pilsonisko diplomātiju un sabiedrības iesaisti, publiskas militāras akcijas, informatīvās un psiholoģiskās operācijas, lai atbalstītu Ziemeļatlantijas alianses politiku, operācijas un darbību, kā arī NATO mērķu sasniegšanu.

Būtībā šie centri ir starptautiskas militāras organizācijas, kas apmāca un veido NATO dalībvalstu un partnervalstu līderus un speciālistus. Centri savu pieredzi nodod citiem, lai nestu labumu aliansei un tās attīstībai. STRATCOM Latvijā dibināts 2014. gadā un 2014. gada 1. septembrī tika akreditēts kā starptautiska militāra organizācija.

Jānis Sārts ir STRATCOM direktors kopš 2015. gada jūlija.

Pat padzenot Krievijas armiju no Ukrainas, karš taču nebeigsies, jo Krievija turpinās apšaudīt Ukrainu no savas teritorijas. Tas notiek jau tagad – vai tur kaut ka ir darāms?

NATO ģenerālsēkretārs ir skaidri formulējis, ka NATO kara beigas redz kā Ukrainas uzvaru šajā karā. Tas nozīmē, ka Ukraina pati definēs, kad karš ir beidzies. Pašlaik ir redzams, ka Ukraina spēj atspiest Krievijas karaspēku līdz savas valsts robežām un tad jāsākas miera vai pamiera sarunām. Jā, Krievija arī pēc tās izspiešanas no Ukrainas var turpināt apšaudes ar raķetēm no savas teritorijas, un to pašu var teikt par Ukrainu. Ir divas nianse. Ir nopietns embargo Krievijai tehnoloģiju piegādē, un jaunas raķetes Krievija nespēj saražot, it īpaši tās, kas lido tālu un ir pietiekami precīzas, jo tam vajadzīgas Rietumu tehnoloģijas. Otra nianse: arī Krievijas iekšienē ir sava dinamika, un, lai gan sankcijām nav bijusi tāda ietekme, kā tika gaidīts pirmajos mēnešos, kumulatīvais efekts ekonomikā tomēr pieaug. Runājot ar jebkuŗu ekonomistu, top skaidrs, ka Krievijas ekonomika iet nelabvēlīgā virzienā un ar to jāreķinās arī Kremļa saimniekam. Tādēļ šobrīd lielais jautājums ir par Ukrainas spējam ne tikai noturēties, bet arī pagriezēt kara gaitu pretējā virzienā. Tas lielā mērā ir atkarīgs no Rietumu ieroču piegādēm.

Vai runa ir par Ukrainas robežām 24. februārī, vai par visu Ukrainas teritoriju, ieskaitot Krimu un Donbasu?

Kā jau teicu, tas ir jāņem Ukrainai pašai. Domāju, ka ukraiņi nepiekrīt, ka okupētās teritorijas paliek Krievijai, tas būtu arī ļoti liels starptautisko tiesību pārkāpums, tādēļ arī NATO tam nepiekrīt.

Neviens nevar droši pateikt, kad karš varētu beigties un acimredzot jāreķinās ar to, ka karš varētu ieilgt.

Precizējot: esošajā formā un veidā karš nevar ļoti ieilgt, jo tas prasa ļoti lielus resursus. Dinamiku nosaka Krievija, jo Ukraina aizstāvas, Krievija uzbrūk. Krievijas resursi nav bezgalīgi, tādēļ karš nevar turpināties neierobežoti ilgi. Tas var pāriet tādā “gruzdošā” formātā.

Cik ilgi – mēnesi, divus, ilgāk?

Domāju, ka līdz gada beigām vairāk vai mazāk būs skaidrs, kas un kā notiks tālāk. Resursu dēļ ziemas sākumā, visticamāk, jau būs mēģinājumi no vienas vai otras puses, situāciju iesaldēt vai padarīt par “gruzdošu”, kāds tas bija jau astoņus gadus. Karš ar uzplaisnījumiem, kad nav ļoti aktīvas kaņadarbības visu laiku bez pārtraukuma, jo resursi samazinās.

Tātad, izņemot situāciju, kad Krievija nolemj pēkšņi vērsties pret kādu no NATO dalībvalstīm, nav iespējams, ka NATO iesaistās kaņadarbībā?

Jā, esošajā situācijā tā tas ir. Jāreķinās ar to, ka vajag visu trīsdesmit dalībvalstu atbalstu, lai NATO iesaistītos karadarbībā ar armiju. Hipotētiski varētu runāt par kādas vai kādu NATO dalībvalstu iesaistīšanos, lai atbloķētu Ukrainas ostas un atjaunotu nopietnāku graudu eksportu no Ukrainas, bet NATO kā alianse iesaistītos karā, ja būtu tiešs apdraudējums kādai no dalībvalstīm.

No britiem ir izskanējis, ka Krievija varētu mēģināt izraisīt karu Eiropā.

Uzreiz ļoti praktisks jautājums par spējam un varēšanu to izdarīt. Var gribēt jebko, arī nocelt mēnesi no debesīm, bet vai tas izdarāms? Šobrīd Krievijas militārās mašīnērijas varēšana ir Severodoneckas ieņemšana, to viņi

Jānis Sārts: “Ir jānošķir tas, ko Krievijas propaganda runā savai auditorijai un mūsu iebiedēšanai, no reālītātes”

var. Krievijai nav ar ko atvērt papildu fronti. Nav izslēdzams, ka viņi to tiešām darītu, ja būtu tāda varēšana. Līdz šim novērojumi ir liecinājuši, ka viņi pietiekami nopietni uztver NATO kolektīvās aizsardzības principu, 5. pantu. Tas ir iemesls, kāpēc daudzas “linijas” līdz šim nav pārkāptas no Krievijas puses.

Ir jau arī, piemēram, Moldova, kas nav NATO valsts.

Tād ir jautājums, kāpēc Krievijai varētu būt interesanta Moldova? Moldova viņus var interesēt tikai vienā jautājumā – tās virzība un Eiropas Savienību. Krievijas in-

Foto: Matīss Markovskis

terese ir noturēt šo savu anklāvu, nevis šajos apstākļos sākt kaut kādas agresīvas darbības. Var būt jebkādas idejas un domas, bet aiz tām jābūt reālām spējam un iespējam tās īstenot. To šobrīd Krievijai nav, tās visu laiku samazinās. Ukrainas karš daudz maksā gan cilvēku, gan tehnikas resursos, Krievijas militārā rūpniecība nav spējīga atjaunot, aizvietot savus zaudējumus karā.

Pēdējā laikā daudzi analītiķi saka, ka kodolkaņš ir diezgan neiespējams. Vai tā tiešām ir?

Kodolkaņš ir ārkārtīgi “slidena virsma”. Krievija tā teorētiski ir izteikusies par taktiskajiem kodolieročiem, ko varētu izmantot. Bet jāsaprot, ka pamatā kodolatturēšanas politikai ir tas, ka atbilde ar kodolieročiem notiek auto-

mātiski un eskalācija ir grūti noturama. Skatoties uz gaŗajiem galdiem Kremli, var redzēt, ka cilvēkiem nav nosliece apdraudēt savu veselību. Tādēļ šis scenārijs ir maz ticams, jo vienai pusei, izmantojot kodolieročus, ir jāreķinās ar līdzīgu atbildi. Ja izskatītos, ka kodolieročus varētu izmantot, par to nesamaksājot līdzvērtīgu cenu, tāda trieciņa iespējamība būtu augstāka.

Daudz jautājumu ir par ieroču piegādi. Cilvēki saprot, ka NATO nav jāatskaitās visos sīkumos un tas nenotiks, lai neinformētu Krieviju. Bet ļoti

pretrunīga ir Vācijas rīcība, izskanēja arī ASV paziņojums par trieciendronu piegādes atlikšanu.

Ir skaidri jānodala vārdus no darbiem, un ieroču piegāde ir tas jautājums, kuŗā jāprot atšķirt runāto un darīto. Manuprāt, Francija saņēmusi nepamatoti daudz kritikas. Lai gan prezidents Makrons ir krietiņi par daudz mēģinājis runāt ar Putinu, bet ieroču piegādēs Francija ir bijusi diezgan konsekventa. Protams, tas nav salīdzināms ar to, ko dara ASV. Ir arī citas valstis, kuŗas mazāk runā, bet daudz dara, un mēs visi varam būt leņpi par Latvijas devumu. Mūsu palīdzībai ir bijusi nozīme tajā, ka Ukraina spējusi noturēties. Runājot par palīdzības veidu un formu, pirmkārt, jāsaprot, ka jaunu, Ukrainai līdz šim nezināmu sistēmu piegāde vienmēr prasa laiku, arī loģistiski dažu to piegāde ir ārkārtīgi sarežģīts process. Un ir arī jāatceras, ka ir jāapmāca pietiekami daudz cilvēku, arī komandieru, lai saprastu un prastu tās izmantot, lai panāktu maksimālo efektu. Otrkārt, it īpaši Eiropā, jāskatās, cik valstis ir bijuši nopietni militārie spēki. Jāsaprot, ka militārā ekipējuma krājumi nav bijuši ārkārtīgi lieli un ne vienmēr tas, ko varētu iedot, ne vienmēr jau ir gatavs. Ražošana nav īss un ātrs process. Ja kaut ko atdod, valstīm ir jābūt, ko uzreiz likt tā vietā. NATO valstis ir dažādas. Ir kārtīgi bruņotas, ir valstis ar lielām rezervēm, bet ir tādas, kuŗām tā visa ir maz vai nav rezervju. Daudzās valstīs sabiedrība ir uzskatījusi, ka mēs dzīvojam miera laikos. Mēs, Baltijas valstis, tam vienmēr esam iebildušas, bet bieži vien mūsos diezgan augstprātīgi nav klausījušies. Tagad varam teikt, ka mums bija taisnība,

lūdzu, klausieties mūs nākamreiz. Ir jābūt pietiekami bezkaunīgiem un tas jāatgādina. Labā ziņa ir tā, ka karš ir tik fundamentāls notikums, ka tas daudz ko maina vidējā un ilgtermiņa laika posmā. Eiropas militārās spējas šodien un jau pēc diviem gadiem būs divas atšķirīgas lietas.

Ja par valstu drošības stiprināšanu, tad katrā valstī ir bataljona kaujas grupa, kas ir tūkstotis un vairāk kaņavīru. Brigādes līmeņa vienības ir vairāku tūkstošu kaņavīru apjomā. Mums tas nozīmē arī nopietnāku pretgaisa aizsardzību Latvijā. Tātad vajag vienības, kas ir spējīgas uz nopietnu militāru rīcību. Arī Latvijas kaņavīri jāapmāca ar tām rīkoties. Jau tagad jebkuŗā Baltijas valstī pastāvīgais kontingents ir aptuveni dubultojies. Mūsdienās kaņā pats pirmais un galvenais ir kontrole gaisa telpā. Katrā operācijā, kuŗā NATO ir iesaistījies, tā ir pirmā lieta, ko alianse izdara. Starp citu, analītiķi bija šokēti, ka Krievija to nespēj izdarīt.

Viena lieta ir pateikt, ka būs brigāde, bet otra lieta – pateikt, kuŗas valstis būs gatavas izvietot papildu kaņaspēku, kas tām maksās lielu naudu. Sarunas šobrīd ir par to un nevis par to, ka tas jādara. Tas tiks darīts.

Vai Suvalku koridors tiks nopietnāk aizsargāts?

Mani reizēm pārsteidz diskusija par Suvalku koridoru. Ja mēs ar atvēru prātu paskatāmies uz karti, tad, ja Krievija uzbruktu NATO, Krievijai Kaļiņingrada ir lielāka problēma nekā mums Suvalki. Somija un Zviedrija pievienojas NATO, Baltijas jūra kļūst par NATO iekšējo jūru.

Vai ar apdraudējumu, pārmaiņām jāreķinās dažus, desmit gadus vai vēl ilgāk?

Mēs šobrīd dzīvojam līdzīgā laikā un apstākļos, kādi bija 1989. un 1990. gadā. Ļoti daudz vēstures pagrieziena notiek vienā, ļoti īsā laika periodā. Visdrīzāk mēs šobrīd vēl esam šī perioda sākumā.

Ievērojot to, ka pasaule kļūst daudz nestabilāka un nedrošāka, ka ir lielo pārmaiņu laiks, ir ārkārtīgi svarīgi, lai mēs kā valsts būtu iekšēji stipra un stiprāka, nekā esam šobrīd. Demokratijā mēs varam paskatīties vien katrs pats uz sevi – ko esam darījuši, kā esam rīkojušies arī saistībā ar vēlēšanām. Tas nav etnisks, bet pasaules uztveres konflikts. Ir arī latvieši putinisti, un ir ļoti eiropiski un demokrātiski krievi. Uzskatīt notiekošo par etnisku konfliktu – tas palīdz putinistiem un Kremlim, jo viņiem tas ir ļoti izdevīgi.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

PBLA valde aizvadījusi klātienē sēdi Rīgā

No 9. līdz 11. jūnijam Rīgā notika PBLA gadskārtējā valdes sēde – pirmā klātienē sēde kopš 2019. gada rudens. Dalīborganizāciju pārstāvji no dažādām pasaules malām ieradās Rīgā, lai pavadītu notikumam bagātu nedēļu, kas iesākās ar valdes kopēju izbraukumu uz militārās aviācijas bāzi Lielvārdē, lai tiktos ar ASV un Latvijas gaisa spēku pārstāvjiem.

ASV vēstniecības militārais atašejs pulkvežleitnants Grīrs Čambless (*Greer Chambless*), majors Voļceks Zajacs (*Voļcek Zajac*) un Lielvārdē bazētie ASV karavīri ar PBLA delegāciju pārrunāja Latvijas drošības situāciju un ASV iesaisti. ASV pārstāvji pastāstīja par savu misiju Latvijā, kā arī par ikdienas dzīvi Lielvārdē. PBLA valdes pārstāvjiem tika izrādīta militārā bāze un tās infrastruktūra, tostarp ar ASV finansējumu atjaunotais ugunsdzēsēju depo un modernās automašīnas, un pretgaisa aizsardzības apmācību centrs. Amerikāņu lidotāju aprūpētos *Apache* un *Black Hawk* helikopterus PBLA delegācija gan redzēja tikai no tālienes, paceļoties un nolaižoties treniņu lidojumos.

Pēc NBS aviācijas bāzes Lielvārdē apmeklējuma PBLA valdes locekļi un biroja darbinieki devās locekļi un biroja darbinieki devās tālāk apciemot Likteņdārzu. Apmeklētājus sagaidīja nodibinājuma "Kokneses fonds" valdes priekšsēdētājs Jānis Karalis un Saieta nama vadītāja Antra Purviņa, kuŗi stāstīja par Likteņdārza un apkaimes vēsturi un pavadīja izbraucienā ar kuģi pa Daugavu. Pēc izbrauciena sekoja iespēja ielūkoties Saieta namā, kas savas durvis vērs jau pavisam drīz. Ciemošanās noslēdzās ar Likteņdārza izstaigāšanu gides pavadībā un Kokneses tūrisma informācijas centra apmeklējumu.

Trešdien, 8. jūnijā, vēl pirms sēdes atklāšanas PBLA valdes locekļi agri no rīta devās uz Jūrmalu pie Valsts prezidenta Egila

PBLA valde sarunā ar Valsts prezidentu Egilu Levitu

Levita. Vizītes galvenais mērķis bija pārrunāt diasporas organizāciju lomu Latvijas drošības stiprināšanā un gatavošanos 14. Saeimas vēlēšanām. Sarunas gaitā tika skarti arī tādi jautājumi kā iekšējā drošība, gaidot okupācijas pieminekļu demontāžu, kā arī valsts atbalsts diasporas izglītībai un kultūrai.

Tai pašā dienā PBLA vadība bija aicināta pārrunāt PBLA prioritātes un nostāju dažādos jautājumos Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijā, ko vada deputāts Andrejs Jūdins, bet pēcpusdienā notika PBLA kultūras "delegācijas" tikšanās ar ministru Nauri Puntuli. Sarunas noritēja neformālā gaisotnē un tika apspriesti tādi temati kā bērnu nometnes un latviešu valodas apguve, iespējamie risinājumi Kultūras ministrijas (KM) programmās atbalstīto projektu administrēšanas procesa atvieglošanai, diasporas koŗu un tautas deju kopu darbības atjaunošanās pēc pandēmijas ierobežojumu atcelšanas un to dalība 2023. gada Vispārējos Dziesmu un deju svētkos Latvijā.

"Es šo gadskārtējo PBLA pilnsapulci uzskatu par īpaši nozīmīgu, jo šī ir pirmā reize pēc pusotra gada pārtraukuma, kad visa valde varējas pulcēties klātienē. Kad var apstāties ap vienu galdu un

cilvēkus skatīt vaigā, sarunas ir daudz produktīvākas," teica Amerikas latviešu apvienības priekšsēdis un PBLA vicepriekšsēdis Mārtiņš Andersons.

Ceturtdienas, 9. jūnija rītā, notika valdes sēdes svinīgā atklāšana Mazās Ģildes Lielajā zālē. Ar savu klātbūtni PBLA valdes sēdes svinīgo atklāšanu pagodināja Valsts prezidents Egils Levits un Ministru prezidents Krišjānis Kariņš, kā arī izglītības un zinātnes ministre Anita Muižniece un kultūras ministrs Nauris Puntulis, ASV un Kanadas vēstnieki, kā arī ap 100 aicinātu viesu. Valsts

prezidents, uzrunājot klātesošos, sacīja: "Latvijas diaspora ir iekodēta Latvijas valsts pamatos. Neatkarīgi no mūsu personīgās nostājas diaspora pieder pie Latvijas." Kā vienu no galvenajiem diasporas darba laukiem latvietības saglabāšanā Valsts prezidents uzsvēra izglītības nodrošināšanu, "tādēļ Latvijas valsts arī atbalsta latviešu skolas ārzemēs un dažādus sabiedriskus pasākumus, jo latvietības saglabāšana ir Latvijas valsts interesēs". Valsts prezidents arī norādīja uz diasporas nozīmi līdzdalības veicināšanā Latvijas vēlēšanās un tās lielo

PBLA valdes pārstāvji Lielvārdes gaisa spēku bazē

Likteņdārzā

nozīmi lobīja darbā ārzemēs, tādējādi veicinot Latvijas intereses drošības jautājumos. Egils Levits savā uzrunā norādīja arī uz tādiem Latvijai būtiskiem jautājumiem kā enerģētiskās neatkarības nodrošināšana, valsts ekonomiskā izaugsme, iekšpolitikas stiprināšana un sabiedrības saliedētības veicināšana.

PBLA valde bija aicinājusi bijušo Valsts prezidentu Valdi Zatleru teikt svinīgo uzrunu, kuŗā viņš pievērsās ekonomikas jautājumiem un akcentēja Latvijas atkarību no Krievijas enerģijas resursiem. V. Zatlers runāja par drošības draudiem, ko izraisa "Latvijas Gāzes" uzņēmuma neafīšētā piederība Krievijai. "Bez spēcīgas ekonomiskās attīstības nebūs Latvijas valsts drošības," viņš uzsvēra. Tāpat Somijas un Zviedrijas iestāšanās NATO ļoti mainīs kopējo drošības situāciju.

Pievērsoties iekšpolitikai, V. Zatlers uzsvēra, ka Latvijas sabiedrība ir sarežģīta, jo pastāv reāls okupācijas mantojums – krievvalodīgie Latvijā, kuŗu lielais skaits un daudzkārt naidīgais noskaņojums ir apdraudējums valsts drošībai. Viņaprāt, Latvijā trūkst politiķu, kas spētu runāt un saprasties ar visiem cilvēkiem. Tomēr Latvijas sabiedrība pamatos ir vesela; par to liecina tas, cik zibenīgi mūsu sabiedrība atvērs palīdzībai Ukrainas kuŗa bēgļiem, teica Zatlers.

Runājot par mums visiem svarīgo 14. Saeimas vēlēšanu tēmu, V. Zatlers uzsvēra gaidāmās maiņas, jo, viņaprāt, aizējošās Saeimas jauno partiju (JKP un KPVLV) jaunajā 14. Saeimā vairs nebūs. Palielē jautājums, kur aizies šie 30% vēlētāju balsu? Tāpat ir svarīgi saprast, ko darīs bijušie *Saskaņas* atbalstītāji, kuŗus arī būtu vērts uzrunāt. Noslēgumā V. Zatlers uzsvēra to, ka, Ukrainai ir jāuzvar šai kuŗā, ja gribam ilgstošu mieru. Viņš aicināja tautiešus turpināt lobēt savās mītnēs Ukrainas militārajai palīdzībai. "Strādājiet – tas būs tas, kas paceļ mūs visus!"

Arī Ministru prezidents Krišjānis Kariņš sirsnīgā, personīgā un emocionālā uzrunā aicināja PBLA dalīborganizācijas cītīgi turpināt iesāktos darbus izglītībā, kultūras tradīciju saglabāšanā, palīdzībā Latvijas ekonomikai un drošībai.

Ar šiem iedvejojošajiem vēlējumiem no esošajām un bijušajām valsts augstākajām amatpersonām PBLA valde devās uz Berga bazāru, lai LaPa mūzeja un pētniecības centra jaunajās telpās runātu par apvienības darbu un prioritātēm. Sēdes gaitā tika pārrunāts organizāciju darbs pēc pandēmijas un savstarpējā sadarbība. Sēdē piedalījās viesi no Valsts prezidenta padomnieku loka, Ārlietu un Kultūras ministrijas, kā arī no Latvijas Nacionālā kultūras centra un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras. Tika apspriesta dalība 14. Saeimas vēlēšanās, nākamgad plānotā 10. Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju foruma norise, kā arī Eslingenas un Minnesotas Dziesmu un deju svētki.

(Turpinājums 9. lpp.)

(Turpināts no 8. lpp.)

Sarunu gaitā tika pieņemtas 12 rezolūcijas.

PBLA rezolūcijas valdes sēdē Rīgā, Latvijā, 2022. gada jūnijā.

1. PBLA aicina NATO stiprināt Latvijas valsts drošību, palielinot alianses militāro klātbūtni rotācijas kārtībā Latvijā no bataljona uz brigādi.

2. PBLA aicina NATO dalībvalstis vienoties par kopīgu nostāju, lai veicinātu ātrāku Zviedrijas un Somijas uzņemšanu aliansē, tādējādi stiprinot drošības situāciju Eiropā.

3. Gatavojoties 14. Saeimas vēlēšanām, PBLA uzdod projekta "Jābalso" īstenošanai regulāri informēt dalīborganizācijas par jaunumiem un aktualitātēm projektā.

4. PBLA aicina Latvijas Ārlietu ministriju sagatavot izglītojoša satura materiālu, lai palīdzētu diasporas organizācijām lobēt Latvijas kļūšanu par ANO Drošības padomes nepastāvīgo locekli 2026. gadā.

5. PBLA atzinīgi novērtē apvienības Izglītības padomes darbu, koordinējot Latvijas valsts atbalstu diasporas latviešu skolām un

attīstot "Sietiņa" projektu.

6. Izglītības padomes veiksmīgākai darbībai PBLA valde iesaka padomei piesaistīt darbam izglītības jomas profesionāli, atbildībai izmantojot projektu administrēšanai paredzētos līdzekļus.

7. PBLA aicina Izglītības un zinātnes ministriju un Latviešu valodas aģentūru turpināt atbalstīt finansējuma piešķiršanu diasporas mācību materiālu meklētājam "Sietiņš".

8. PBLA aicina Latvijas augstskolas izstrādāt pretimnākošu stratēģiju diasporas jauniešu piesaistei, akceptējot šo jauniešu starptautiski atzītus latviešu valodas pārbaudījumu rezultātus.

9. PBLA aicina Sabiedrības integrācijas fondu mainīt bērnu un jauniešu nometņu atbalsta konkursa nolikumu tā, lai konkursā kā ceļojošajai vasaras nometnei būtu iespējams pieteikties arī Amerikas Latviešu apvienības (ALA) ceļojumu programmai "Sveika, Latvija!".

10. PBLA nosoda pieminēto "Latvijas stāvstrops brīvībai" Beļģijā, Zedelgemā, demontāžu un turpinās atbalstīt Latvijas Okupācijas muzeja biedrības pūles atrast pieminekli cienīgu novietojumu.

11. Lai veicinātu diasporas sabiedrības saikni ar valsts diasporas politikas veidotājiem, PBLA aicina dalīborganizācijas vairāk iesaistīties sociālā tīklā Facebook lapas "Diaspora LV" popularizēšanā un satura veidošanā.

12. PBLA izsaka pateicību Valsts prezidentam Egilam Levitam, Saeimas priekšsēdētājam Inārai Mūrniecei, Ministru prezidentam Krišjānim Kariņam, bijušajam Valsts prezidentam Valdim Zatleram, kultūras ministram Naurim Puntulim, izglītības un zinātnes ministrei Anitai Muižniecei, Ārlietu ministrijas parlamentārajai sekretārei Zandai Kalniņai-Lukaševicai, speciālo uzdevumu vēstniecei diasporas jautājumos Elitai Gavelei, Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas vadītājam Andrejam Judinam, ASV vēstniekam Latvijā John Carwile, Kanādas vēstniekam Latvijā Kevin Rex, Aizsardzības ministrijas pārstāvim atv. Ģen. Raimondam Graubem, Daugavas Vanagu apvienības pārstāvim Egonam Piķelim, mācītājam Dr. Dacei Balodei, Valsts prezidenta padomniekam nacionālās drošības jautājumos Jānim Kažociņam, LNKC Sabiedrības

līdzdalības projektu koordinatorei Aigai Vasilevskai, KM Sabiedrības integrācijas departamenta Informatīvās vides integrācijas nodaļas ekspertei Guntai Robežniecei, LIAA Diasporas koordinatorei ekonomikas jautājumos Guntai Līdakai, The Red Jackets izpildītorei Līvai Stūrmanei, AmCham Latvia izpildītorei Līgai Smildziņai-Bērtulsonei un LU DMPC direktorei Dr. Intai Mieriņai par dalību PBLA valdes sēdes norisē.

Sēdes programma turpinājās arī nākamajā nedēļā. PBLA Izglītības padomes pārstāvji tikās ar IZM, VISC un LVA amatpersonām. Vienlaikus dalība 2023. gada Vispārējos Dziesmu un deju svētkos Latvijā bija arī galvenais temats, PBLA kultūras ļaudīm tiekoties ar Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) pārstāvē 14. jūnijā. Ar LNKC tika pārrunāti jaunumi diasporas māksliniecisko kopu snieguma uzlabošanai, kā arī svētku norise un ar to saistīti administratīvie un tehniskie jautājumi. Gan KM, gan LNKC uzsvēra, ka diasporas kopas ir gaidītas nākamā gada dziesmu svētkos Latvijā un

tās vēl arvien var pieteikties dalībai.

PBLA valdes locekļi apskatīja arī Latvijas Okupācijas muzeja jauno ekspozīciju un piedalījās Tautas sēru dienas pasākumos, noliekot ziedus pie Brīvības pieminekļa un pie Okupācijas muzeja, pieminot 14. jūnija deportāciju upurus.

Pasākumu maratons noslēdzās tikai 18. jūnijā ar Latvijas Nacionālās Operas gildes rīkoto kopēju Operas nama apskati un operas "Hamlets" noskatīšanos.

"Mūsu darbs kļūs vēl koordinētāks un saliedētāks pēc mūsu šīs nedēļas tikšanās. Tiekoties un atkalredzoties klātienē gan PBLA valdē, gan ar Latvijas valdības un ministriju pārstāvjiem, mēs fokusējam uzmanību uz to, lai parādītu, ka mūsu darbs turpinās gan rūpēs par Latvijas drošību, gan kultūras laukā, rīkojot Vispārējos dziesmu svētkus Minesotā, ASV, un Eslingenā, Eiropā, gan arī Izglītības laukā, kur turpinās atbalsts latviešu skolām ārzemēs un jauniešu nometnēm," sēdi izvērtēja PBLA priekšsēdis Pēteris Blumbergs.

Raits Eglītis, Lora Egle, Jānis Andersons, PBLA pārstāvniecība Rīgā

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

KLĀRA ZĀLE

Pēdējais posms

Slimības laikā ar sirdi (no 1963. – 1965.) mēģināju vairākkārt lasīt dailliteratūru, bet redzēju, ka nespēju tajā koncentrēties. Iztulkoju to kā sirds sāpju, smago, ilgo zāļu, mazgulēto nakšu reakciju. Pilnīgi pretēji bija ar Jauno Derību – likās, to vairs nelasu, bet grimstu tajā kā kādā dziedinošā, skaidrā avotā. Tajā vērs arvien tālāki, brīnumaināki apvāršņi un daudzas, līdz tam šaurāk saprastas vietas, atklājās reibinošā dzidrumā. Tā mani vilktin vilka un stundas pagaisa bez domām, bez koncentrēšanās, bez sevis apjaušanas – spēcīgās nojausmās un atklāsmēs. Arī dzejas rakstijās tādā pašā veidā – it kā transā, ko es vienīgi saņēmu. Tajās nedēļās, kad sirds draudēja stāties, vārgiem, reti, ļoti svārstīgiem pulsēm, reiz pat pilnīgi apstājoties vairāk nekā četras minūtes, spēcīgi izjutu "dabīgā" cilvēka pilnīgo nespēku. Pulsu lēnuma dēļ pat visstiprākās miega zāles nespēja kaut cik miegā ievilināt. Biju kā tvanā un beidzot paņēmu četrkārtīgi stiprās miega zāļu kapsulas. Ārsts saķēra galvu, kad to pateicu un bargi nojautāja, vai es nesaprotot, ka ar to vairs varējusi nebūt?! Pēc tās kritiskās nakts, kad pulsus pilnīgi apstājās, ārsts lielāko daļu zāļu atņēma, jo vairs citu iespēju neesot. Viņš teica, ka brīnīties, ka vispār daudzās lēkmes un līdz ar to zāles tik ilgi izturētas. Nu esot vienīgi jāvēro, vai sirds vēl atgriezīsies normālā ritmā, jeb no vārguma vien apstāsies. Viņš sāpīgi nevarībā teica – mēs, ārsti, arī esam vienīgi cilvēcīgas būtnes.

Nomoda naktīs, ja nenomāca sirds stāšanās draudi tik stipri, ka fiziski jutu neapprakstāmu gurša-

Klāra Zāle

Pār ezeru

*Starp divām debesīm –
šūpojos.*

*Uz lēpju lapas.
Starp divām saulēm.
Divām – aizsaulēm.*

*Kad nāksi
pār klusuma ezeru?
Visa dzīvība
Tevis slāpst.*

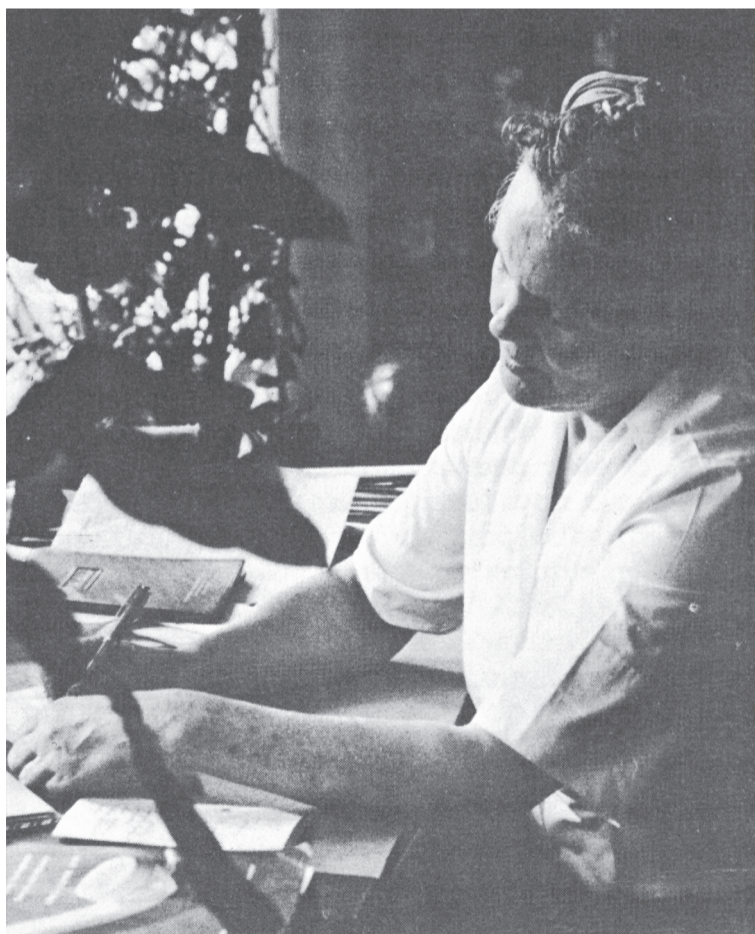
*Raugi –
man ūdens roze
caur sirdi zied!*

Tā – Tava.

*Atdvesmot visu,
Kas vārdos netveras – gaist.
Brīnumā šķīstīta –
Balta.*

(Kodola alkas, 1992)

nu sirds rajonā un visā ķermenī, visa dzīve kā vizijas slideja gar acīm. Brīžiem burtiski jutos kā puteklis kosma bezgalībā. Starp šo "būt vai nebūt" atausa neapprakstāma skaidrība, ka man vairs "dabīgā" atceļa nav. Mūžīgā skaistiens bija pienācis pavisam klāt. Gaiša pašlūgums pārņēma ar spēcīgi pārdzīvotu atklāsmi: kā arī Viņš izšķirtu manu ceļu – sekot

tūlīt Viņam, jeb vēl palikt virs zemes kādam Viņa uzdevumam – man vairs laipošanas kompromisā starp Viņu un cilvēcīgām prātošanām nevar būt. Grūtākajam laikam sākoties, kā Dieva sūtītais labais gars mani apciemoja jau Latvijā iemīļotā Matilde. Viņa saprata, ka tāda stāvokļa vairs neesmu spējīga viena tikt galā ar divi mazgadīgiem bērniem, un mīļā sirsniņa pārnāca uzņemties ikdienas rūpes. Nezinu, kas būtu noticis ar mazajiem – kamēr gulēju

slimnīcā un pēc tam sirds lēkmes un atstarpēs pagāja viss pagājušais gads, – jo Kārlim garas dienas darbā, ieskaitot gaŗo ceļu. Pulsam vētījoties, cauri bezmiega naktīm un dienām, jutu neparasti gaišu mieru un pašlūgumu. Visas pašas vēlmes bija apklusušas – kā čaumalas atlobījušās un atkritušas. Tā pagāja vairākas nedēļas isi pirms Ziemsvētkiem. Tad puls lēni, vēl streipulodams, atvilās savā normālā ritmā. Šī gada sākumā, kādā vakarā, pārņēma līdz

ekstāzei pateicīgas liksmes strāvums: Pateicos! Pateicos! Pateicos – Mans ceļš ir izšķirts.

Manas patiesās draudzības nekad nav bijis jākopj un jālaista kā puķes. Tās ir kā koki ar dziļām saknēm. Ja arī zari reti saskaŗas – izjūta, ka viņi ir manas dzīvības daļa un es viņu – šalko gadiem un telpas tālumam pāri. Pārdomājot, esmu ieskatījusi, ka šīm draudzībām – kodolā Lielais Gars.

Kopš bērnības esmu domājusi par dzīves jēgu visos pārdzīvojumos, notikumos un pat sapņos. Ja bērnībā ticība Dievam bija dota līdzī kā mantojums, vēlākos gados, dažādu pakāpju pārdzīvojumos, slimībās, uz aiziešanas sliekšņa un gaišās atklāsmēs, esmu izjutusi ar dzīvu spēku, ka Kristus patiesi ir Dieva Dēls. Bez šīs atklāsmes visa mana dzīve un māksla būtu bez jēgas.

Kristus mācība, darbi, apliecinājumi un apsolījumi mani savīlino, kveldina un paceļ līdz dzidrai ekstāzei un arī līdz pašlūgīgam mieram.

Ticu, ka Kristus Ceļš ir vienīgi patiesais arī mūsu tautas zemes brīvībai. Šai pārbaudījuma laikā – galvenā kārtā jāapbruņojas pašā Patiesības Kodolā, lai skaidrāk ieskatītu, kā pašiem rīkoties. Paļaujoties vienīgi uz cilvēcīgi aprobežoto prātu un gribu sevi un laicīgos vadītājos un valdītājos, var nodarīt postu ne vien kādā atsevišķā grupā, bet arī visai tautai, lai kur tās kopuma daļas atrastos.

No grāmatas "Pašportreti",
sast. Teodors Zeltiņš.
Grāmatu draugs, 1965

LaPa mūzeja mēneša priekšmets

Meklējot latviešu ciemus Krievijā

Padomju laikā, 1975. gadā, mūziķis Ingvars Leitis un fotogrāfs Uldis Briedis veica savdabīgu ceļojumu – viņi nolēma apciemot latviešu ciemus Sibīrijā un Baškīrijā, kurus bija izveidojuši 19. gadsimta otrajā pusē no Latvijas izceļojušie ļaudis. Neviens līdz tam vēl nebija ciemojies šajās kolonijās, un ziņas par latviešu dibinātajiem ciemiem bija reti sastopas Padomju Savienības informācijas telpā.

Ingvars Leitis un Uldis Briedis izdomāja braukt ar velosipēdiem tūkstošiem kilometru pāri visai Padomju Savienībai – no Rīgas uz Vladivostoku. Slepe-

nais, padomju varas nesankcionētais mērķis bija atrast un apmeklēt latviešu ciemus, lai saņemtu to iedzīvotājus un iemūžinātu viņu stāstus audioierakstos un portretus – fotogrāfijās.

Sekoja sešu mēnešu garš ceļojums, nereti ekstrēmās apstākļos. Viņi bija pirmie ciemiņi no Latvijas tādos latviešu ciemos kā Bakaldina un Arhlatvieši Baškīrijā, Rižkova un Lejas Bulāna Sibīrijā, Omskas apgabalā, Suhonoja un Kamenska Krasnojarskas apgabalā un citur. Par leģendāro velobraucieni ir izdota grāmata "Latviešus Sibīrijā meklējot", kurā Ingvars Leitis

Magnetofons, izmantots velloekspedīcijas Rīga-Vladivostoka laikā 1975. gadā, apmeklējot latviešu ciemus Baškīrijā un Sibīrijā

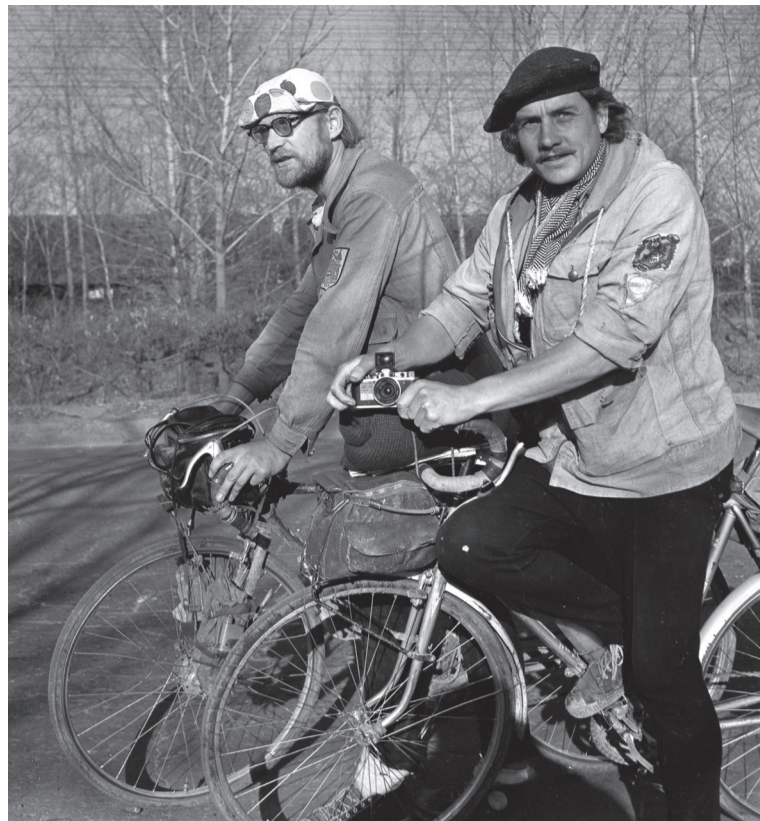
raksta: "Līdz Archlatviešiem 22 kilometri. Dienasgrāmatā par šo posmu man pilna vesela lapa, sīki aprakstīts katrs ceļa likums, katra mežmala un kalnu siluets. Pirmā tuvošanās latviešu ciemiem vienmēr izraisa īpašu maģiju, un tā tas ir ar visiem...".

Kopš 1975. gada brauciena latviešu kolonijas Sibīrijā un Baškīrijā ir kļuvušas par daudzu pētnieku galamērķi, arī mūzejs un pētniecības centrs "Latvieši pasaulē" kopā ar LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta Latviešu folkloras krātuvi 2015. gadā devās ekspedīcijā uz Sibīrijas latviešu ciemiem.

Ingvars Leitis nopirka šo magnetofonu velobrauciena laikā par 150 rubļiem, pa ceļam uz

Dziedātājas un vijolnieki Suhonojā, Krasnojarskas apgabalā, 1975. gadā. Pirmā rindā no kreisās: Alma Egle, Minna Rasa ar kokli, Otilija Briede, Marta Sausiņa. Aizmugurē: Arturs Alksnis un Mārtiņš Egle. Foto Uldis Briedis

Ingvars Leitiss un Uldis Briedis dodas ceļā 1975. gadā // Foto: Uldis Briedis

Lejas Bulānu. Ceļojuma laikā viņš ar šo aparātu ierakstīja Sibīrijas latviešu dziesmas un stāstus, kuri glabājas Latviešu folkloras krātuves digitālajā archīvā www.garamantas.lv: "Jau ar pirmo dziesmu laika mašina ir klāt

ar savu maģiju. Absolūti unikāls skanējums, nekad nekas tāds nav dzirdēts un nekur citur arī tāda nebūs... Magnetofona ierakstā šī maģija vairs neparādās – droši vien tam vajadzīga kāda augstas kvalitātes aparatūra..."

Ēkas siena bija liela uzdrošināšanās

Pēc 4. maija svētkiem Saldū vietējā laikraksta redakcijai piezvanīja pensionēts zemes ierīkotājs Ilmārs Kundziņš no Rīgas un pastāstīja šo stāstu. Viņš arī vēlējas, lai par to uzzina mūsu laikraksta lasītāji. Te I. Kundziņa stāsts ko pierakstīja žurnāliste no Saldus Daina Marcinkus.

Kundziņa kungs skatījies televīzijā militāro parādi un fonā pamanījis, ka renovēta Saldus medicīnas centra ēka. Viņaprāt – žēl, jo aizv. gs. 70. gados, kad to būvēja, pret Saldus centru pāvērstā mājas sarkanbaltā siena esot bijusi ievēribs cienīga. "Cilvēki, kas brauca tai garām, neslēpa prieku par to, ka kalna galā redzamas Latvijas karoga krāsas," viņš atcerējās un apliecināja, ka būtu gatavs pat dalīties ar savu niecīgo pensiju, lai tikai siena atgūtu sākotnējo izskatu.

Pie Ulmaņlaika skolotājiem mācījies zemes ierīkotājs esot aicināts palīgā Saldus slimnīcas ēkas būvniecībā, jo tas bijis sarežģīts objekts, – pirmkārt, tāpēc, ka bija jānojauc bijušās muižas ēku pamati, lai varētu celt ko jaunu, otrkārt, slimnīca būvēta tiem laikiem ar ļoti modernu tehnoloģiju – pēc I. Kundziņa atmiņām, tā esot bijusi pirmā karkasa būve Latvijā.

"Tolaik nebija nekāds brīnums, ka celtniecības procesā nevarēja dabūt kādus materiālus un vajadzēja izdomāt iezju no situācijas. Atceros sanāksmi ar Saldus vadību, kad atklājās – trūkst Lodes sarkano ķieģeļu slimnīcas ēkas gala sienas būvēšanai. Saskatījāmies ar slimnīcas galveno ārstu Forstmani, un es nevainīgā tonī ieteicu sienas daļu starp logiem būvēt no baltajiem silikāta ķie-

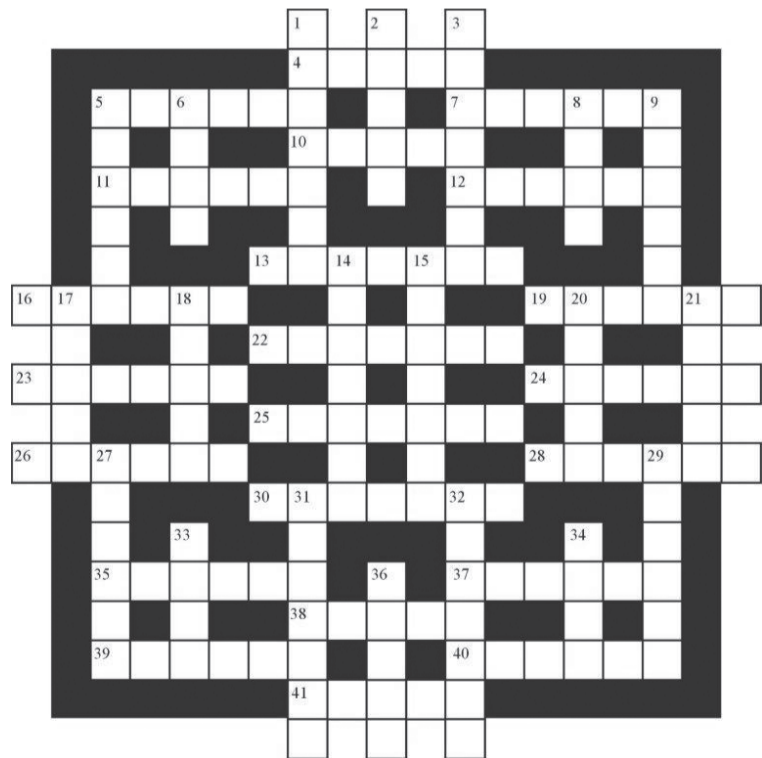

Saldus slimnīcai pirms renovācijas ēkas gala sienā bija redzamas neatkarīgās Latvijas karoga krāsas. Sienā esot iepriecinājusi iedzīvotājus un uztraukusi padomju varu

ģeļiem. Priekšnieki, neko nenojauzdami, priekšlikumu akceptēja un tikai tad, kad ēka jau bija gatava, saprata, kas par lietu," stāstīja pensionētais speciālists. "Mani izsauca uz partijas komiteju, strostēja un likās vien mierā tad, kad apliecināju: negrāso nākt dzīvot uz Saldū! Bet ar dakteri Forstmani un Saldus PMK (būvniecības uzņēmuma nosaukuma atšifrējums: pārvietojamā mehanizētā kolonna – Red.) sadarbojāmies arī vēlāk, būvējot tā saukto dakteru māju netālu no slimnīcas. Toreiz izstrādāju racionalizācijas priekšlikumu autonomas kanalizācijas sistēmas izveidei."

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Limēniski. 4. Somu pirts. 5. Našķi. 7. Materiāla gabals apģērba labošanai. 10. Mīksts metāls. 11. Sadzelt. 12. Mākslas darba precīzs atdarinājums. 13. Tiesiskais stāvoklis. 16. Gada laiks. 19. Dienas daļa. 22. Citrusaugis. 23. Bažas. 24. Medicīniski instrumenti. 25. Labdabīgs veidojums, kas rodas aizsprostojot

ties ādas tauku dziedzera izvadkanālam. 26. Atbaidošas. 28. Zivju skeleta kauli. 30. Daiļa. 35. Stiprs karstums. 37. Attīstīt, pilnveidot. 38. Asinsvadi, pa kuriem asinis plūst uz sirdi. 39. Skaņas signālierīce. 40. Dauga-vas pieteka. 41. Parazītisku sēņu iedarbība uz koksnī.

Stateniski. 1. Kvalificēti pali-

dzēt speciālistam. 2. Maņu organi. 3. Slinkas. 5. Stūraini trauki. 6. Maizes šķēle. 8. Zvejas tīkla sastāvdaļa. 9. Kāda muskuļa vai muskuļu grupas toniski krampji. 14. Veselības aizsardzības iestāde, kur sagatavo un pārdod ārstniecības līdzekļus. 15. Medicīnas speciālists. 17. Lašveidīgo kārtas zivs. 18. Grumba. 20. Pazemes ūdens dabiskā izteka virs zemes. 21. Transportlīdzekļa riteņa apvalks. 27. Ezers Vidzemē. 29. Bīkla, nedroša. 31. Garnele. 32. Taisnas līnijas. 33. Bišu kāpuri. 34. Infekcijas slimība. 36. Vīrieša vārds (jūn.).

Krustvārdu mīklas atrisinājums Nr. 24

Horizontāli: 5. Espanders. 8. Montieri. 11. Manieres. 13. Sieva. 14. Celtne. 15. Spelte. 16. Masalas. 19. Taksis. 21. Solārs. 22. Rogas. 23. Stiga. 29. Aslape. 30. Sapnis. 31. Regates. 32. Sapals. 34. Mairis. 35. Kālis. 37. Karagana. 38. Izlietot. 39. Galdnieks.

Vertikāli: 1. Iecere. 2. Aplis. 3. Terma. 4. Asinis. 6. Statuss. 7. Iemesls. 9. Operas. 10. Iesals. 12. Esteri. 17. Apkaime. 18. Austere. 20. Store. 21. Segas. 24. Istaba. 25. Pasakas. 26. Brasls. 27. Spaiļes. 28. Libido. 33. Stanga. 34. Melase. 35. Kakls. 36. Siles.

IN MEMORIAM

Prāvests prof. Dr. JĀNIS PRIEDKALNS Mūžībā

1934. gada 28. marts – 2022. gada 14. jūnijs

Mans brālis Jānis Priedkalns dzimis 1934. gada 28. martā Latvijā, Kārļa un Ernasa Priedkalnu ģimenē. Mums ir arī brālis Juris. Tēvs bija veterinārārsts, māte studēja teoloģiju Latvijas Universitātē. 1944. gadā ģimene devās trimdā uz Vāciju. Tur bēgļu nometnes skolā Annas Brigaderes lugā "Sprīdītis" Jānis tēloja galveno lomu – Sprīdīti, kas aiziet pasaulē, bet atgriežas mājās. Tā arī Jānis pēc dzīvošanas vairākās zemēs, atgriezās "mājās", Latvijā, bet vēlāk pārcēlās uz Austrāliju. Sākotnēji Jānis teica, ka savu mūža saulrietu pavadīs Latvijā, bet tā kā viņa bērni palika Austrālijā, sekojot asinsbalsij, nolēma palikt savas ģimenes tuvumā Austrālijā.

Austrālijā Jānis bija beidzis veterinārmedicīnas fakultāti Sidnejas Universitātē, Anglijā ieguva Humanitāro zinātņu maģistra gradu Kembridžas Universitātē, kur trīs gadus arī bija mācībspēks, un ieguva Veterinārzinātņu ķirurga gradu Londonā. ASV ieguva Medicīnisko zinātņu doktora gradu (*Ph.D.*) Minnesotas Universitātē. Latvijas Zinātņu akadēmija ievēlējusi Jāni par tās īsteno locekli/akadēmiķi, un gan Latvijas Universitātē, gan Latvijas Lauksaimniecības Universitātē. Viņam piešķirts Goda doktora (*Dr.hc.*) grads. Studējis arī teoloģiju Austrālijā, Melburnas Universitātē bakalaura programmā un Vācijā Minchenes Leopoldina Universitātē. Bija ordinēts ev. lut. baznīcas mācītājs un konsekrēts prāvests.

Jānis tiecās strādāt daudzās jomās, galvenokārt, lai paplašinātu redzesloku savā specialitātē – neuroendokrīnoloģijā. Bet reizē

viņš arī vēlējās iepazīties ar dažādu tautu kultūrām. Viņa darbības lauks bija globāls.

Jānis ir veicis mācībspēka un medicīniskā vieszinātneika darbus universitātēs ASV – Minnesotas, Harvarda universitātēs. Medicīnas fakultātē Bostonā; Anglijā – Kembridžā, Francijā – *Collège de France* Parīzē un Lionas Universi-

tātē, Vācijā – Minchenes un Gīsenes universitātēs, Argentīnā – *Buenos Aires* universitātē, Zviedrijā – Karolinskas Medicīnas zinātņu institūtā Stockholmā; Indijā – Visindijas Medicīnas zinātņu institūtā.

Sarakstījis vairāk kā 70 zinātnisku publikāciju latviešu, angļu, vācu un franču valodās, kuŗas viņš visas pārvalda. Daļa viņa darbu arī tulkoti spāņu, italiešu, portugāļu, japāņu un indonēziešu valodās. Jānis ir konsultants vairākiem medicīnas zinātniekiem izdevumiem Eiropā un ir bijis arī Nobela prēmijas konsultants Medicīnā un fizioloģijā.

Par Jāni var teikt: ja zinātnei pieder viņa prāts, tad latviešu tautai un tās likteņgaitām viņa sirds. Jau Austrālijā dzīvojot Jānis izjuta atbildību palīdzēt Latvijai, iesaistoties nacionālpolitiskā darbībā. Atgriežoties Latvijā 1995. gadā, būdams 6. Saeimas deputāts, viņš savus spēkus veltīja atjaunotās Latvijas valsts vajadzībām, strādājot Saeimas Finanču un Izglītības komisijās, kā arī bija Eiropas Parlamentārās asamblejas loceklis un Eiropas Demogrāfiskās komisijas vicepriekšsēdis. Pēc darbošanās Saeimā bija Ārlietu ministrijā Preses analīzes nodaļas vadītājs.

Tad sekoja Latvijas vēstnieka postenis Apvienoto Nāciju Organizācijā (ANO) Ņujorkā 1998.-2001. gadā, kur viņš tika ievēlēts par ANO Cilvēktiesību komisijas locekli. Jāpiemin arī, ka "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK" apvienība Jāni izvirzīja par Valsts prezidenta amata kandidātu 1999.

gadā. Jānim piešķirta Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieka pakāpe.

Jānis bija Pasaules Brīvo Latviešu apvienības (kā Austrālijas un Jaunzēlandes pārstāvis no 1985.-1990.gadam) un arī Latviešu apvienības Austrālijā un Jaunzēlandē (LAAJ) valdes loceklis un Kultūras fonda priekšsēdis. Bijis Austrālijas Latviešu Studentu apvienības, kā arī globālās Latviešu Studentu Centrālās savienības priekšsēdis – pārstāvējis latviešu studentus Starptautiskās studentu konferencēs un ASV Nacionālā studentu kongresā, vienmēr aizstāvēot latviešu tautas politiskās tiesības būt brīviem un neatkarīgiem. Viņš informējis citu tautu sabiedrību par Padomju koloniālismu un rusifikāciju Baltijas valstīs un latviešu tautas stāvokli Latvijā. Vadījis korp! *Lettgallia* kā tās globālais seniors.

Kad Latvijā nodibinājās cilvēktiesību aizsardzības grupa "Helsinki-86", tad Jānis izveido un vada tās atbalsta grupu Austrālijā, arī apmeklējot Austrālijas valdības pārstāvjus. Piedalījies arī "Gaismas" akcijas darbā. ASV dibinājis un vadījis "*Americans for Congressional Action to Free the Baltic States*" Minnesotas nodaļu. Bijis arī latviešu skautu vadītājs. Pievienojies Daugavas Vanagu organizācijai 1959. gadā un bijis tās Centrālās valdes priekšnieka vietnieks, kā arī Austrālijas Daugavas Vanagu priekšnieks 2012.-14. gadā.

Lai veicinātu latviešu jaunatnes latviskuma saglabāšanu, Jānis panāk, ka latviešu valoda iegūst abiturijas kursa tiesības un latviešu valoda tiek akreditēta ar studiju galvenā priekšmeta statusu Adelaides u.c. pilsētu universitātēs. Dzīvojot Rīgā, bijis Latvijas Ev. Lut. baznīcas (LELB) Sabiedrisko attiecību padomes loceklis, Latvijas Okupācijas muzeja valdes priekšsēdis, Rīgas Latviešu biedrības domnieks.

Jau studiju gados Jānis teicis, ka precēs tikai tādu latviešu meiteņi, kuŗa, lai latviešu tauta neiznīktu, būtu ar mieru ar Jāni radīt sešus bērņus. Tā Jānim ar sievu Sarmu arī ir seši bērņi.

Jānis 2009. gadā atgriezies Austrālijā, Jānis kļuva par Adelaides latviešu draudzes mācītāju, drīz vien arī par Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas pasaulē (LELBP) Virsvaldes locekli.

Citas intereses: dziedāšana, kalnā kāpšana, autosports, skriešana. Rīgā dzīvojot, dziedājis Mazās Gildes vīru kori "Frachori", ASV dziedājis Minneapoles vīru dubultkvartetā "Latvis"; Austrālijā – Adelaides vīru kori "Daugava".

Noteikta un cieša latvietība, izteikta godprātība, liela zinātniska erudīcija, daudzpusīga pieredze un personīgas inteligēnces pievilcība ir pavadījusi Jāni viņa dzīves un darba gaitās. Es esmu lepna par savu brāli. Lai Tev gaišs ceļš Mūžībā, mīlais Jāni!

Ruta Priedkalne-Zirne

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas **digitālo versiju**
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas*
mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem,
kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā,
piedāvājam pasūtīt Amerikas
latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri
gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās
pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas
abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu
no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm
augstu vienslejiņā platumā aizņemtu
telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm)
EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12
par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
Konta nr.: LV80UNLA0050016243516
ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,
uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsit Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Gertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

SPORTS SPORTS SPORTS

LATVIJAS BASKETBOLISTI
PIEVEIC SERBUS

Dairis Bertāns (pa labi) Latvijas basketbola izlases spēlētājs pret Serbiju // Foto: LETA

Latvijas basketbola izlase 30. jūnijā Rīgā Pasaules kausa kvalifikācijas turnīra spēlē uzvarēja Serbijas vienību – 66:59. Teicami cīnoties aizsardzībā un ļaujot serbiem pirmajās nepilnās piecās ceturtdaļas minūtēs gūt tikai trīs punktus, latvieši pēc Lomaža tālmetiena 36. minūtē panāca 60:43. Latvijas izlasei pēdējās piecās minūtēs uzbrukumā spēlējot pozicionāli un deldējot spēles laiku, kas to atdalīja no uzvaras, Serbijai izdevās pietuvoties, taču uzvaru svinēja Latvija, izcīnot pirmo vietu grupā.

Latvijas izlasē par rezultātīvāko spēlētāju ar 13 punktiem, sešām rezultātīvām piespēlēm un četrām atlekušajām bumbām kļuva Artūrs Kurucs. Pa desmit punktiem sakrāja Klāvs Čavars un Andrejs Gražulis, deviņus punktus guva Anžejs Pasečņiks, astoņus punktus un piecas atlekušās bumbas sakrāja Dāvis Bertāns, bet pa septiņiem punktiem tika Tomam Leimanim un Rihardam Lomažam, kuram arī sešas rezultatīvas piespēles un četras kļūdas. Viesiem 16 punktus iemeta Aleks Avramovičs, bet 12 – Vanja Marinkovičs.

Dāvis Bertāns pēc spēles sarunā ar žurnālistiem puda pārliecību, ka lūzums spēlē bija pirms cīņas sākuma kopā ar līdzjutējiem nodziedātā valsts himna. “Tādas emocijas vēl dzīvē nekad nebiju jutis, un domāju, ka tai jābūt tradīcijai turpmāk izlases spēlēs. Zosāda uzmetās šoreiz, asaras sakrēja acīs, pozitīvā enerģija, kad sākām spēlēt, bija uzņemta uz maksimumu,” teica Dāvis Bertāns. “Labākā sajūta – spēlēt mājās savu fanu priekšā pilnā arēnā pēc tik ilgiem gadiem pret vienu no labākajām komandām pasaulē un uzvarēt.” Savukārt aizsargs Rihards Lomažs uzteica līdzjutējus, kuŗi arēnā nodrošināja neaizmirstamu gaisotni un dzina komandu uz priekšu.

Serbijas izlase ir viena no divām Eiropas valstu komandām, ko Latvijas valstsvienībai kopš neatkarības atjaunošanas līdz šai spēlei ne reizi nebija izdevies uzvarēt. Vistuvāk panākumam latvieši bija pirms pusgada – Pasaules kausa izcīņas kvalifikācijas turnīra pirmā apļa spēlē 25. novembrī Belgradā (100:101).

Otrajā posmā A grupas trīs labākās komandas cīnīsies ar B grupas komandām (Griekiju, Turciju un Lielbritāniju). Pa divām spēlēm notiks augustā, novembrī un 2023. gada februārī. Finālturnīram kvalificēsies trīs labākās komandas no sešām.

12 labākās Eiropas komandas (pa trim no katras otrā posma

grupas) iegūs ceļazīmes uz Pasaules kausa finālturnīru, kas 2023. gada septembrī notiks Japānā, Indonēzijā un Filipīnās. Komandas, kas pirmajā posmā grupās paliks ceturtajās vietās, piedalīsies 2025. gada Eiropas čempionāta priekskvalifikācijas turnīrā.

Latvijas basketbola izlase izbraukumā 2023. gada FIBA Pasaules kausa kvalifikācijas turnīra izbraukuma spēlē tikās ar Slovaķijas vienību. Šai spēlei nebija nozīmes komandu vietu sadalījumā. Iepriekšējā spēlē latvieši mājās ar rezultātu 66:59 uzveica Serbiju un nodrošināja pirmo vietu kvalifikācijas A apakšgrupā. Tikmēr slovaķi ar 57:83 mājās atzina Belģijas pārākumu. Latvijas basketbolisti kvalifikācijas pirmo posmu noslēdza ar panākumu viesos pār Slovaķijas izlasi. Uz Levici bija devušies desmit spēlētāji, kuŗi iepriekš kardināja uzvaru pār Serbiju, kā arī divi jauni spēlētāji. Rolandu Šmitu un Anžeju Pasečņiku aizstās Mārcis Šteinbergs un potenciālais debiņtants Roberts Stumbris. Latvija pārspēja Slovaķiju ar 93:60 (26:10, 25:13, 19:23, 23:14).

VIEGLATLĒTIKĀ PASAULES
ČEMPIONĀTĀ LATVIJU
PĀRSTĀVĒS SEŠI SPORTISTI

Pēc kvalifikācijas noslēguma apmēram 1900 vieglatlētu kvalificējās dalībai pasaules čempionātā, kas jūlija vidū sāksies Oregonā, ASV, 29. jūnijā informēja pasaules vieglatlētikas jumtorganizācija *World Athletics* (WA). Rīkotāju dati liecina, ka Latviju čempionātā varētu pārstāvēt seši sportisti, ko oficiāli apstiprinājis Latvijas Vieglatlētikas savienība (LVS). Pasaules čempionāts risināsies no 15. līdz 24. jūlijam.

Jau iepriekš tika prognozēts, ka Latvijai plašākā pārstāvība varētu būt šķēpmešanā, kur dalībnieku vidū ir Lina Mūze un Madara Palameika, kā arī Patriks Gailums un Rolands Štrobinders. Pēc iegūtās vietas rangā uz pasaules čempionātu varēs doties 400 m skrējēja Gunta Vaičule un Arnis Rumbenieks 35 km soļošanā. Kā treneri uz čempionātu dosies Gints Palameiks, Mārcis Štrobinders, Zigismunds Sirmāis un Edvīns Krūms.

AR INDIVIDUĀLĀ STARTA
BRAUCIENU

Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā sākušās populārākās riteņbraukšanas sacensības pasaulē “*Tour de France*”, kuŗā šoreiz piedalās arī carnīkavietis Toms Skujiņš un kuldīdznieks Kristis Neilands.

Toms Skujiņš (attēlā) daudzdienu velobraucienā “*Tour de France*” (UCI kat.2UWT) Kopenhāgenā sāka ar 29. vietu individuālajā braucienā, Kristam Neilandam ieņemot 84. vietu.

OSTAPENKO ZAUDĒ
VIMBLDONĀ

Pirmās kārtas spēlē Aļona Ostapenko (WTA rangā 14. vietā) ar 6:4, 6:4 pārspēja Francijas tenisisti Oseanu Dodēnu (WTA rangā 85. vietā), otrajā ar 6:2, 6:2 pieveica Belģijas tenisisti Janīnu Vikmajeri (606.), bet trešajā ar 3:6, 6:1, 6:1 uzvarēja rumānieti Irīni Kamēliji Begu (43.). Astotdaļfinālā vairāk nekā divus stundu ilgā cīņā Ostapenko zaudēja Vācijas tenisistei Tatjanai Marijai (103.) ar rezultātu 7:5, 5:7 un 5:7. Abām tenisistēm šī bija pirmā savstarpējā spēle karjērā.

SĀMSALĀ NOSLĒDZAS
PIEKTAIS GO RR

Ar svinīgu ceremoniju 2. jūlija vakarā Sāmsalas ostā Kuresārē noslēdzās piektā Rīgas liča regate jeb Gulf of Riga Regatta (GoRR).

Piedaloties 45 komandām no četrām valstīm, piecās grupās uzvaras vietas uz goda pjedestala izcīnīja astoņas Latvijas komandas. Arī ātrāko laivu grupā ORC1 vien otro reizi uz goda pjedestala kāpa pašmāju komanda “*Nicole*”, kas šogad piedalījās ar jaunu laivu un nule kā izveidotu komandu. “*Nicole*” ar kapteini Arni Remesu izcīnīja augsto trešo vietu.

MAIRIS BRIEDIS ZAUDĒ

Jaunais Starptautiskās Boksa federācijas (IBF) titula īpašnieks pirmajā smagajā svarā Džejs Opetaija ir arī kļuvis par pasaules ranga līderi krūzeros, apsteidzot gan Mairi Briedi, gan Lorenšu Okoliju. 2. jūlijā Austrālijā par jauno Starptautiskās Boksa federācijas jeb IBF čempionu pirmajā smagajā svarā kļuva Džejs Opetaija, kuŗš pārspēja Mairi Briedi pēc vienbalsīga tiesnešu lēmuma. Divi cīņu vērtēja ar 116:112, bet viens ar 115:113 par labu 27 gadus vecajam Austrālijas bokserim.

Uzvara cīņā arī devusi Opetaijam lielu lēcienu pasaules rangā, kur viņš pirmajā smagajā svarā jeb krūzeru līgā no 35. vietas pacēlies uz pirmo vietu. Austrālijas bokseris ne tikai apsteidzis uzvarēto Briedi, bet arī Lorenšu Okoliju, kuŗš viņu izaicinājis pēc iegūtās IBF jostas un Ilungu Makabu. Okolijs rangā ir ceturtais, kamēr Makabu trešais. Briedis ar zemāko punktu skaitu kopš 2015. gada ir otrais.

Šis bija Brieža (28-2) otrais zaudējums profesionālā boksera karjērā. Opetaija pievienojies Oleksandram Usikam tajā bokseru sarakstā, kuri pieveikuši Briedi.

• 27 gadus vecajam Opetaijam (22-0) šī bija pirmā titulcīņa karjērā. Viņš nebija cīņas favorīts, taču bukmeikeru vērtējumā šāds iznākums arī ne tuvu nav sensācija.

• Opetaijas spējas uz Brieža fona līdz šim bija grūti novērtēt, jo viņš bija cīnījies tikai Austrālijā, lielākoties pret Okeānijas reģiona bokseriem. Taču Opetaija tagad apliecināja, ka var bokset pasaulē elites līmenī un guva vienu no lielākajām uzvarām Austrālijas boksa. Teorētiski gan arī Briedis kā iepriekšējais čempions var pieprasīt Opetaijam revanšu, uz ko jau norādījis arī Brieža promoters Kalle Zauerlands.

SESKS UZVAR VISOS
ĀTRUMPOSOS UN
TRIUMFĒ LIEPĀJAS POSMĀ

Liepājā noslēdzies Eiropas Rallija čempionātā (ERC) sezonas piektais posms, un pārliecinošu uzvaru izcīnīja mājinieki – pilots Mārtiņš Sesks un stūrmanis Renārs Francis. Turklāt liepājnieki bija labākais visos 12 ātrumposmos. Mārtiņš Sesks pēc noslēdzošā posma finiša sacīja, ka aizvadījis līdz šim labāko ralliju karjērā, tuvāko sekotāju spāni Efrēnu Jarenu apsteidza par minūti un 10,9 sekundēm. Sesks bija labākais gan sešos ātrumposmos kuŗi norisinājās Talsu pievārtē, gan sešos Liepājā notikušajos. Jarena, kuŗš ir ERC sezonas kopvērtējuma līderis, otro vietu izrāva tikai pēdējā ātrumposmā. Viņš par sešām sekundēm apsteidza somu Miko Heikili, kopvērtējumā būdams ātrāks par 0,7 sekundēm. Līdz šim labākais Seska rezultāts Liepājā bija 2017. gadā izcīnītā otrā vieta, piekāpjoties Nikolajam Grjazinam. Liepājas rallijs bija sezonas piektais posms. Turpinājumā sportisti dosies uz Romu, kam sekos Čehijas rallijs un vēl viens posms, kuŗa norises vieta pagaidām nav paziņota.

INDRAŠA VIENOŠANĀS
AR KRIEVIJAS KLUBU
RAISA SAŠUTUMU...

Valstsvienībā spēlējušajam Miks Indrašim (attēlā) ir pirmais Latvijas hokejists, kuŗš pievienojies

kādam Krievijas klubam pēc agresorvalsts pilna mēroga iebrukuma Ukrainā. Neoficiāla informācija gan liecina, ka viņš varētu nebūt vienīgais, kuŗš karjēras turpināšanai raugās Krievijas virzienā. Kontinentālās hokeja līgas (KHL) klubs Maskavas “*Spartak*” 29. jūnijā ziņoja par uzbrucēja Indraša pievienošanu komandai. Ziņa par to, ka Indrašis parakstījis viena gada līgumu ar “*Spartak*”, atrodama Krievijas komandas mājaslapā timeklī, kā arī tās sociālās saziņas vietņu kontos. Latvijas Hokeja federācijas (LHF) ģenerālsēkretārs Roberts Pļāvējs sarakstē ar Latvijas Radio puda, ka oficiāls Indraša pārejas pieprasījums vēl nav saņemts, bet ar pašu hokejistu viņam sazināties vēl nav izdevies. Arī uz Latvijas Radio sūtīto ziņu Indrašis neatbildēja.

Pļāvējs sarunā Latvijas Televīzijā atzina, ka Indraša rīcība viņu pārsteidza, bet nebija arī kā sniegs uz galvas. LHF hokejistus jau iepriekš bija informējusi par sekām, ko izraisītu Sporta likuma pārkāpums līguma slēgšanā. Pļāvējs atturējās teikt, vai LHF varētu ieviest pret pārkāpējiem kādas savas sankcijas, jo federācijas valde to vēl nav apspriedusi. Indraša rīcību par neattaisnojamo uzskata vietnes *sportacentrs.com* hokeja žurnālists Ulvis Brože. Viņš atzina, ka katram ir jāsadzīvo ar savu sirdsapziņu, tomēr Brože nespēj saskatīt nevienu iemeslu, kādēļ Indrašim būtu jāmeklē darbs Krievijā. Redzot aso sabiedrības reakciju, iespējams, gan pārdomās kāds cits spēlētājs, kas varbūt arī raugās Krievijas virzienā, sacīja Brože. “Tu skaidri esi parādījis, ko tev nozīmē Latvijas izlase, ko tev nozīmē Latvijas līdzjutēji,” Indrašis rīcību raksturoja Brože. Pats Indrašis saka: “Es nosodu kaŗu Ukrainā! Agresora valsti nespēlēšu! *Spartaka* izplatītā informācija nav patiesa.”

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

VĀCIJA

Virzburgā, *Deutschhauskirche, Am Schottenanger 2*, sestdien, 9. jūlijā, plkst. 15 (Iņevs kā ierasts, plkst. 13:30!) dievkalpojums, kuŗā reizē pieminēsim 102 gadu vecumā mirušo Maiju Rožkalni. Māc. Elmārs Ernsts Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes telpās, kārtējās tikšanās ietvaros pateicībā atminoties cienīto, dārgo aizgājēju.

Ludvigshāfenā, Svētā Ludviķa baznīcā, *St. Ludwigskirche, Wredestraße 24, (Wredestraße-Bismarckstraße* krustojumā), 17. jūlijā plkst.15 dievkalpojums. Kalpos mācītājs Rolands Eimānis un diakone Rasma Gundega Ieviņa. Pēc dievkalpojuma tikšanās draudzes namā pie kafijas galdā un līdzī paņemtiem groziņiem. Būs apskatāma mākslinieces Rasma Gundegas Ieviņas gleznu izstāde ar Cēsu pils akvareļiem. Nākamais dievkalpojums plānots svētdien, 9. oktobrī.